

การศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงาน
ตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว เขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปริญญาโท

ของ

รุจิราพรรณ รุ่งรอด

19 ก.ย. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

พฤษภาคม 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(รศ. เขียวศรี วิวิธสิริ)

..... กรรมการ

(รศ.ดร.สมประสงค์ วิทยเกียรติ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รศ. เขียวศรี วิวิธสิริ)

..... กรรมการ

(รศ.ดร.สมประสงค์ วิทยเกียรติ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยา พูลสุวรรณ)

วันที่ 3 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความสามารถในการให้คำปรึกษา แนะนำจาก
รองศาสตราจารย์ เขียวศรี วิวิธสิริ ประธานกรรมการที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์
ดร.สมประสงค์ วิทยเกียรติ กรรมการที่ปรึกษา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และ
เอาใจใส่ของท่านเป็นอย่างยิ่ง พร้อมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย ที่ได้
กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า และได้ให้คำแนะนำในการทำปริญญานิพนธ์อย่างดียิ่ง
ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ มาแสง ดร.ไพฑูรย์ โนธิสาร
ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ ให้คำแนะนำและวิจารณ์งานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ ดร.สมบัติ สุวรรณนิทัศน์
อาจารย์ชาติ อายุวัฒน์ และอาจารย์อภิวัฒน์ ส้ารวมพันธ์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ
แบบสัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว และอาสาสมัครหมู่บ้านทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และ
อำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยในการสัมภาษณ์ข้อมูล ขอขอบคุณ อาจารย์สุนล ทองคำ
อาจารย์ทองจันทร์ กันธิยะ อาจารย์รังรอง สีทองดี ตลอดจนเพื่อนร่วมงานเพื่อนร่วมรุ่นทุก
ท่านที่ได้กรุณาช่วยเหลือ ใต้ถ่ม ให้กำลังใจ

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งต่อ คุณสุติรงค์ รุ่งรอด ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ เป็น
กำลังใจ และส่งเสริมการศึกษาแก่ผู้วิจัย จนกระทั่งปริญญานิพนธ์นี้แล้วเสร็จ

ท้ายที่สุดนี้ คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแต่บิดา มารดา
ครู อาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุก ๆ ท่าน

รุจิราพรรณ รุ่งรอด

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว.....	11
บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้านตาม	
โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว.....	15
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท และแนวปฏิบัติสำหรับ	
อาสาสมัคร.....	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	30
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้าน.....	45
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการ ปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว.....	49
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้าน ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว.....	78
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน.....	84
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	90
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	90
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	91
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	93
อภิปรายผล.....	98

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	101
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	102
บรรณานุกรม.....	104
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือ.....	111
ภาคผนวก ข หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ.....	114
หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบ แบบสัมภาษณ์.....	117
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์งานวิจัย.....	119
การให้คะแนนแบบสัมภาษณ์.....	135
ภาคผนวก ง โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว.....	137
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	150

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนพื้นที่การดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว.....	13
2	จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด.....	33
3	จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน.....	45
4	จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามความคิดเห็น ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร.....	49
5	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของอาสาสมัคร หมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร.....	57
6	จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามการปฏิบัติ กิจกรรมของโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว.....	60
7	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของอาสาสมัคร หมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดย อาสาสมัครหมู่บ้าน.....	64
8	จำนวนและค่าร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตาม ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดย เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ.....	67
9	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของอาสาสมัคร หมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ ระดับจังหวัดและอำเภอ.....	75
10	สรุปค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของอาสาสมัคร หมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว.....	77

11	เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงาน จำแนกตามเพศ.....	78
12	เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงาน จำแนกตามอายุ.....	79
13	เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงาน จำแนกตามสถานภาพการสมรส.....	80
14	เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงาน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	81
15	เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงาน จำแนกตามรายได้.....	82
16	เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงาน จำแนกตามอาชีพ.....	83
17	จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามความคิดเห็น ด้านการปฏิบัติงานที่ภาคภูมิใจ.....	84
18	จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามปัญหาอุปสรรค ในการปฏิบัติงาน.....	86
19	จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามการให้ ข้อเสนอแนะต่อโครงการ.....	88

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญและมีค่ายิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศในอนาคต เด็กที่เติบโตขึ้นมาภายในครอบครัวที่ได้รับความรัก ความอบอุ่น การเลี้ยงดูเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากพ่อแม่และญาติพี่น้องรอบข้าง ย่อมได้รับโอกาสที่จะมีพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย ของชีวิตได้อย่างเหมาะสม (สมศรี กันธมาลา. 2533 : 197) โดยเฉพาะในชนบทเด็กมักจะ อยู่กับครอบครัว ดังนั้นครอบครัวโดยพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวจึง เป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่จะปลูกฝังแนวคิดต่าง ๆ ให้กับตัวเด็ก ซึ่ง เน้นุศรี นิธิยสินธิ์ และ คณะ (2528 : 67-70) กล่าวว่าครอบครัวที่มีความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องการส่งเสริม พัฒนาเด็กตามวัย และตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้ โดยปฏิบัติต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอ จะมีผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาเด็ก ซึ่งการส่งเสริมการพัฒนาเด็กในวัยก่อนเรียนนี้ พ่อ แม่ หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก จะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน เด็กที่ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม บุคลิกภาพ และสังคมในทิศทาง ที่ถูกต้องจะเป็นฐานสำคัญต่อการพัฒนาในขั้นต่อ ๆ ไปได้อย่างมั่นคง หากเด็กไม่ได้รับการ พัฒนาอย่างเหมาะสมในวัยต้นแล้ว เด็กก็อาจจะมีปัญหาซึ่งยากที่จะแก้ไขได้ในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพของการอบรมเลี้ยงดูในวัยต้น จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพ ของคนในชาติ

การพัฒนาเด็กโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานและเป็นระบบ ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2527 โดยองค์การยูนิเซฟได้สนับสนุนงบประมาณให้กับกรมการพัฒนารัฐบาล กระทรวง

มหาดไทย ให้ดำเนินการพัฒนาเด็กภายใต้ชื่อ "โครงการสอนลูกให้ฉลาด" ในพื้นที่ 157 อำเภอ 35 จังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาเด็กที่ขาดโอกาสให้เข้ารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา อย่างสอดคล้องและเหมาะสม การดำเนินงานเน้นบทบาทของพ่อ-แม่ หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดเด็กในวัยนี้มากที่สุด โดยใช้หนังสือคู่มือการสอนลูกให้ฉลาดและแบบฝึกหัดต่าง ๆ ส่วนระบบการถ่ายทอดจะใช้วิทยากรระดับจังหวัดถ่ายทอดไปยังผู้นำท้องถิ่น และผู้นำท้องถิ่นจะถ่ายทอดไปยังพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก เพื่อนำไปพัฒนาเด็กของตนต่อไป

ในช่วงแผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้พัฒนารูปแบบวิธีปฏิบัติงานเพื่อเร่งรัดให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก โดยกำหนดให้มีการคัดเลือกแม่ตัวอย่าง ซึ่งเป็นแม่ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน 10 ประการ ในการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองและลูก แม่ตัวอย่างจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการกระตุ้นให้เพื่อนบ้านปฏิบัติตาม เป็นเครื่องชี้วัดสถานภาพด้านสุขภาพอนามัยของแม่และเด็กของชุมชนนั้น ๆ และในแผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) กรมอนามัย และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ได้ดำเนินโครงการพัฒนาสุขภาพแม่และเด็ก โดยให้แม่ตัวอย่างที่ได้รับการอบรมใช้สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กและการตรวจครรภ์เป็นเครื่องมือซึ่งจะมีข้อมูลหลักเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพเด็กทุกด้าน รวมทั้งพัฒนาการเด็กอย่างง่าย เพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กได้ใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบพัฒนาการของลูก

ต่อมาในปี พ.ศ.2529 กรมการศึกษานอกโรงเรียนและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับงบประมาณจากองค์การยูนิเซฟผลิตสื่อและสิ่งพิมพ์เพื่อชาวบ้าน และพัฒนาแหล่งความรู้หมู่บ้าน และศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายที่องค์การยูนิเซฟสนับสนุน โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะเน้นการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่โครงการได้ฝึกฝน

ตนเองในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ และการใช้สื่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการพัฒนาอาชีพ
สตรีต่าง ๆ อันจะส่งผลกระทบไปถึงการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวด้วย

ในปี พ.ศ. 2533-2536 กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมประชาสงเคราะห์ และ
มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ร่วมมือกันดำเนินโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวภายใต้การสนับสนุน
งบประมาณจากองค์การยูนิเซฟ และมูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. (CCF.) ใน
ประเทศไทย ซึ่งเน้นการให้พ่อแม่ผู้ปกครองและบุคคลในท้องถิ่น เช่น ผู้นำท้องถิ่น อาสาสมัคร
ในหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน (กพสม.) ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
เด็กในพื้นที่ของตนเอง โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐให้การสนับสนุนและประสานงานด้านวิชาการ
และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเท่านั้น ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายหลักของโครงการที่จะพัฒนาเด็กวัย 0-6
ปี ให้มีสุขภาพอนามัยที่ดีอย่างทั่วถึงและมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย 5 ด้าน

ในการดำเนินงานตามโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นใช้รูปแบบของคณะ
ทำงานจากหลายหน่วยงานร่วมมือกันเป็นหลัก ประกอบด้วยคณะทำงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้แก่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการพัฒนาชุมชน
กรมอนามัย กรมประชาสงเคราะห์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
มหาวิทยาลัยมหิดล องค์การยูนิเซฟ และมูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ใน
ประเทศไทย

สำหรับการปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการในระดับหมู่บ้านให้บรรลุ
เป้าหมายที่กำหนดไว้ นั้น จะมีบุคคลในหมู่บ้านซึ่งเป็นผู้เสียสละอาสาสมัครเข้ามาดำเนินงาน
ตามโครงการ โดยจะมีเจ้าหน้าที่ระดับตำบลประสานงานกับคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการ
พัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) กรมการหมู่บ้าน (กม.) และ กรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน
(กพสม.) เป็นผู้คัดเลือกอาสาสมัครหมู่บ้านเป้าหมายหมู่บ้านละ 5 คน โดยอาสาสมัคร 1 คน
จะรับผิดชอบแม่/เด็กที่มีอายุ 0-6 ปี 5 ครอบครัวโดยเฉลี่ย การดำเนินงานในพื้นที่นั้น

(กรมการศึกษานอกโรงเรียน : อัดสำเนา) จะเริ่มจากคณะกรรมการระดับจังหวัดประชุมวางแผนและกำหนดขั้นตอนหลักสูตรเนื้อหาวิชาการก่อนที่จะดำเนินการเพื่อแบ่งความรับผิดชอบ หลังจากนั้นอาสาสมัครหมู่บ้านจะเข้ารับการปฐมนิเทศ ฝึกอบรม และรับนโยบายของโครงการจะเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้กับพ่อ-แม่ ซึ่งจะถ่ายทอดเป็น 2 ลักษณะคือ การถ่ายทอดความรู้เป็นรายบุคคลที่บ้านของพ่อ-แม่ ผู้ปกครองเด็ก และการถ่ายทอดความรู้เป็นกลุ่มที่จุดนัดพบในแต่ละเดือน โดยจะมีกิจกรรมเสริมด้านต่าง ๆ ในวันนัดพบด้วย ได้แก่ การให้อาหารเสริม การชิงน้ำหนัก วัดส่วนสูง การเฝ้าระวังทางโภชนาการ การผลิตสื่อและอุปกรณ์ของเล่นโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น เพื่อให้พ่อ-แม่ผู้ปกครองเด็กนำกลับไปปฏิบัติกับบุตรหลานที่บ้าน กิจกรรมในลักษณะดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการสภาตำบล กรรมการหมู่บ้าน กรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน อาสาพัฒนาชุมชน อาสาสมัครหมู่บ้าน ผู้สื่อข่าว สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน และผู้ปกครองเด็ก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า โครงการจะประสบผลสำเร็จอย่างน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งจะมีผลมาจากความสามารถและประสิทธิภาพของอาสาสมัครหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการ เพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับบุคคลเป้าหมายมากที่สุด เนื่องจากถูกคัดเลือกมาจากบุคคลในพื้นที่ โดยไม่กำหนดเพศหรืออายุ มีบุคลิกภาพเป็นผู้นำ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีความรู้อ่านออกเขียนได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้มีจิตใจเสียสละและมีเวลว่างพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ ซึ่งหากมีการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรกลุ่มนี้ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการแล้วจะสามารถทำให้ทราบข้อบกพร่อง ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นหรือข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งจะสามารถทราบถึงลักษณะที่เหมาะสมของอาสาสมัครหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อประโยชน์ในการขยายผลของโครงการในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ในด้านเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหมู่บ้านและวัตถุประสงค์การเข้าร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ
4. เพื่อรวบรวมปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้าน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการที่จะพัฒนาโครงการนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ทั้งในด้านเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการพิจารณาคุณสมบัติของอาสาสมัครหมู่บ้านในการขยายพื้นที่ของโครงการในโอกาสต่อไป
2. การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวว่าสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้มากน้อยเพียงไร

3. ทำให้ทราบถึงข้อเปรียบเทียบในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ตามลักษณะของเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ เพื่อประกอบการพิจารณารับอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการในระยะต่อไป

4. ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้าน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการที่จะพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 405 คน ซึ่งปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว เขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในพื้นที่ 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ ยโสธร ขอนแก่น มุกดาหาร กาฬสินธุ์ กำแพงเพชร พิจิตร โลก น่าน และลำปาง มีพื้นที่ปฏิบัติงานทั้งหมด 13 อำเภอ หรือ 19 ตำบล หรือ 20 หมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นอาสาสมัครหมู่บ้านที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากจำนวนภาค 2 ภาค โดยสุ่มจังหวัดตัวอย่างภาคละ 50 เปอร์เซ็นต์ ได้ทั้งหมด 5 จังหวัด แล้วนำอาสาสมัครหมู่บ้านทั้งหมดใน 5 จังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 246 คน

ตัวแปรที่จะศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานส่วนตัวของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ดังนี้

- 1.1 เพศ แยกออกเป็นเพศชายและเพศหญิง
- 1.2 อายุ แยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี และกลุ่มอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป
- 1.3 สถานภาพการสมรส แยกออกเป็นโสดและสมรสแล้ว
- 1.4 ระดับการศึกษา แยกออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา
- 1.5 รายได้ แยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มมีรายได้ และกลุ่มไม่มีรายได้
- 1.6 อาชีพ แยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอาชีพการเกษตร และกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่การเกษตร

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวในด้าน

- 2.1 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร
- 2.2 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน
- 2.3 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการ โดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว หมายถึง โครงการที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงาน ซึ่งวิธีการดำเนินงานได้อาศัยรูปแบบของคณะทำงานเป็นหลัก ตั้งแต่ระดับกลาง ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ/ตำบล โดยมีจุดมุ่งหมายให้เด็กวัย 0-6 ปี ในโครงการ 10 จังหวัด ซึ่งได้แก่ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ยโสธร ขอนแก่น

มุกดาหาร กาฬสินธุ์ กำแพงเพชร หนองบัวลำภู น่าน และลำปาง มีพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ อย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัย

2. อาสาสมัครหมู่บ้าน หมายถึง บุคคลในหมู่บ้านที่อาสาสมัครเข้าร่วมปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว และได้รับการคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ระดับตำบล เช่น สารานุกรมสุขภาพ พัฒนาการตำบล ครูอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ร่วมกับกรรมการหมู่บ้าน กรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน และคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล ให้เข้าร่วมปฏิบัติงานหมู่บ้านละ 5 คน โดยอาสาสมัคร 1 คนจะรับผิดชอบแม่/เด็กที่มีอายุ 0-6 ปี จำนวน 5 ครอบครัว และจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติดังนี้ คือ

- 2.1 เป็นบุคคลในพื้นที่และมีจิตใจเสียสละที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม
- 2.2 ไม่กำหนดเพศ หรือระดับอายุ
- 2.3 มีลักษณะเป็นผู้นำ
- 2.4 มีความรู้อ่านออกเขียนได้ขึ้นไป
- 2.5 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้

ทั้งนี้โดยมีบทบาทและภารกิจหลักในการถ่ายทอดความรู้และสาธิตการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ที่ได้รับจากโครงการ ลงสู่พ่อ-แม่ ผู้ปกครองเด็กในเขตความรับผิดชอบ เพื่อให้พ่อ-แม่ ผู้ปกครองเด็กในโครงการสามารถนำความรู้และทักษะไปปฏิบัติต่อเด็กในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้งานตามโครงการบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะหมายถึง การปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัคร และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ

3.1 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร หมายถึง การปฏิบัติงานตามความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการเป็นอาสาสมัคร ได้แก่

- ความเข้าใจบทบาทหน้าที่และ เป้าหมายการเข้าร่วมโครงการ
- ความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ความถนัดและความชำนาญ
- การยินยอมของสมาชิกในครอบครัว
- การมีเวลาเพียงพอที่จะอุทิศให้แก่งานอาสาสมัคร
- ความสามารถในการทำกิจกรรม
- กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของงาน
- การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์
- ความพอใจของผู้รับบริการ
- การปรับตัวเองให้เข้ากับผู้ร่วมงาน
- การได้รับคำแนะนำปรึกษา
- ความร่วมมือของผู้รับบริการ

3.2 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของ โครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน หมายถึง การปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดจากโครงการให้อาสาสมัครปฏิบัติงาน ได้แก่

- การเข้าร่วมการฝึกอบรม และรับทราบนโยบาย
- การสำรวจและแบ่งกลุ่มบุคคลเป้าหมาย
- การประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการ
- การถ่ายทอดความรู้แก่บุคคลเป้าหมาย
- การแนะนำการใช้สื่อและอุปกรณ์
- การร่วมกิจกรรมการผลิตสื่อ
- การเยี่ยมและให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุคคลเป้าหมาย

- การจัดกิจกรรมเสริมพิเศษ
- การแนะนำพ่อ-แม่ผู้ปกครองให้นำเด็กไปตรวจสุขภาพ
- การชั่งน้ำหนักเด็ก
- การจัดทำบันทึกสุขภาพเด็ก
- การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ
- การประเมินผลการพัฒนาการของเด็ก
- การดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- การทำรายงานผลการปฏิบัติงาน

3.3 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัด

และอำเภอ หมายถึง การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดและอำเภอดำเนินการ ได้แก่

- การชี้แจงการดำเนินงานของโครงการ
- การกระตุ้นให้ชุมชนร่วมกันวางแผนปฏิบัติงาน
- การจัดประชุมนิเทศโครงการแก่เจ้าหน้าที่
- การประชุมนิเทศแก่อาสาสมัครและผู้นำชุมชน
- การจัดกลุ่มสหภาพ
- การปรับปรุงแหล่งความรู้หมู่บ้าน
- การจัดตั้งศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
- การเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อมวลชนและบุคคล
- การจัดกิจกรรมวันนัดพบที่คลินิกตรวจสุขภาพ
- การประชาสัมพันธ์โครงการและการประกาศเกียรติคุณอาสาสมัคร
- การจัดให้มีการสอนเรื่องการเลี้ยงเด็กแก่นักเรียนในโรงเรียน
- การจัดกิจกรรมเสริมที่เหมาะสมในพื้นที่

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้มีข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ตรวจสอบเอกสารข้อมูลของโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอเป็นหมวดหมู่ดังนี้

1. โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว
2. บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและแนวปฏิบัติสำหรับอาสาสมัคร
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมประชาสงเคราะห์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และมหาวิทยาลัยมหิดล ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากองค์การยูนิเซฟ และมูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ (CCF.) ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมการดำเนินงานโครงการฯ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวเป็นโครงการที่มีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาให้เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี มีสุขภาพอนามัยอย่างทั่วถึง และมีการพัฒนาการทุก

ด้านเหมาะสมตามวัยซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2533 : 4) ไว้ดังนี้

1.1 พ่อแม่และสมาชิกครอบครัวของเด็กวัย 0-6 ปี มีความรู้และความสามารถดูแลสุขภาพอนามัย จัดสภาพแวดล้อม และอบรมเลี้ยงดูให้เด็กเจริญเติบโต และมีพัฒนาการตามวัย โดยรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีและจัดขึ้นในชุมชน

1.2 เด็ก 0-6 ปี มีสุขภาพสมบูรณ์โดยได้รับการตรวจสุขภาพตามมาตรฐานจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัยในครอบครัว และสถานอบรมเลี้ยงดูเด็ก

1.3 อาสาสมัครหมู่บ้านมีความรู้ ความสามารถให้คำแนะนำและจัดกิจกรรมร่วมกับพ่อ-แม่ ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัย การจัดสภาพแวดล้อม และอบรมเลี้ยงดูให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการตามวัย

1.4 ชาวชนมีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนที่จะสมรส และมีบุตร รวมทั้งมีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 0-6 ปี ทั้งในครอบครัวและชุมชนอย่างเหมาะสม

1.5 เด็กในโรงเรียนประถมศึกษามีความรู้และสามารถสนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูน้องวัย 0-6 ปี ทั้งในครอบครัวและชุมชนอย่างถูกต้อง

2. เป้าหมายของโครงการ พื้นที่การดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ประกอบด้วย 10 จังหวัด 13 อำเภอ 19 ตำบล 20 หมู่บ้าน ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนพื้นที่การดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

ลำดับที่	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	หมายเหตุ
1	สุรินทร์	จอมพระ	ลุ่มระวี	หนองเหล็ก	
		จอมพระ	บุนแกร	อาแวะ	
2	ศรีสะเกษ	ราชีไศล	หนองแค	ผึ้ง	
		ราชีไศล	หนองหมี	หนองหมี	
3	ยโสธร	เลิงนกทา	บุ่งคำ	นากก	
		เลิงนกทา	สร้างมิ่ง	สร้างมิ่ง	
4	ขอนแก่น	เมือง	บ้านทุ่ม	เหล่าเกวียนหัก	
		เมือง	บ้านเขว้า	เหล่านาคี	
5	มุกดาหาร	กิ่งอ.หนองสูง	บ้านเป่า	บ้านเป่า	
		ดงหลวง	ดงหลวง	ดงหลวง	
6	กาฬสินธุ์	กุฉินารายณ์	กุดหว้า	กุดหว้า	
		หนองกุงศรี	เสาเล้า	หนองโนนทอง	
7	กำแพงเพชร	คลองลาน	คลองลานพัฒนา	ท่าข้ามสามัคคี	
		คลองลาน	คลองลานพัฒนา	คลองเตย	
8	พิษณุโลก	นครไทย	นครชุม	นาเมือง	
		นครไทย	หนองกะท้าว	หนองกะท้าว	
9	น่าน	ท่าวังผา	ตาลชุม	ตาลชุม	
		กิ่งอ.บ้านหลวง	บ้านฟ้า	บ้านฟ้า	
10	ลำปาง	สบปราบ	แม่กัวะ	แม่กัวะ	
		สบปราบ	สมัย	จัวเหนือ	

ระยะเวลาดำเนินโครงการ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2533-2536

3. กิจกรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว การดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวใช้รูปแบบการผสมผสานการทำงานร่วมกันเป็นหลัก ประกอบด้วยคณะทำงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในระดับกลาง ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ รวมถึงอาสาสมัครหมู่บ้านในโครงการ ซึ่งบทบาทของเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอมีดังนี้

3.1 จัดให้มีการชี้แจงการดำเนินงานแก่คณะกรรมการสภาตำบล กรรมการหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และผู้นำชุมชนให้เข้าใจในโครงการและวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน

3.2 จัดประชุมนิเทศเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ/ตำบล ประกอบด้วยพัฒนาการสาธารณสุขตำบล ครูอาสาสมัคร ครู คปต. และอาสาพัฒนา โดยมีหัวหน้าส่วนอำเภอที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมด้วย ขณะเดียวกันให้จัดอบรมครูในโรงเรียนหมู่บ้านเป้าหมาย เรื่องแผนการสอนสำหรับครูถึงเด็ก และเด็กถึงเด็ก

3.3 จัดประชุมนิเทศอาสาสมัครหมู่บ้าน ผู้ประสานงาน ผู้ทำหน้าที่ควบคุมหอกระจายข่าวและผู้นำเยาวชน เรื่องนโยบายและวิธีการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวรวมทั้งวิธีการถ่ายทอดความรู้แก่พ่อ-แม่ เพื่อนำไปพัฒนาลูกของตนเองด้วย

ในการดำเนินงานหลังประชุมนิเทศ ให้เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอถ่ายทอดความรู้และวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์แก่อาสาสมัครหมู่บ้านที่จุดนัดพบอาทิตย์ละ 1 ครั้ง และให้อาสาสมัครหมู่บ้านถ่ายทอดความรู้และวิธีการใช้สื่อและอุปกรณ์แก่พ่อแม่ที่จุดนัดพบหรือที่บ้านตามความเหมาะสมอาทิตย์ละ 1 ครั้ง

3.4 จัดกลุ่มสนทนาสำหรับเยาวชนเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กวัย 0-6 ปี และการเตรียมตัวเป็นพ่อ-แม่ที่ดี

3.5 สนับสนุนในการปรับปรุงแหล่งความรู้ในหมู่บ้านเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว โดยผู้ประสานงานเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน

3.6 จัดตั้งศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของอำเภอ ๗ ละ 1 ศูนย์ รวม 13 ศูนย์ เพื่อให้บริการแก่พ่อ-แม่ ผู้ปกครองที่มีบุตรวัยแรกเกิดถึง 6 ปี รวมทั้งให้บริการทางวิชาการแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย

3.7 จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อมวลชนและบุคลากรต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าว พระธรรมเทศนา การประชุมพบปะกัน โดยมีกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้ประสานงานหลัก

3.8 จัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กในวันแดบที่คลินิกตรวจสุขภาพ โดยมีผู้ประสานงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวร่วมกับอาสาสมัครหมู่บ้าน ครูอาสาฯ และเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ/ตำบลเป็นผู้ดำเนินการ และมีสาธารณสุขตำบลเป็นผู้ประสานงานหลัก

3.9 ประชาสัมพันธ์โครงการและประกาศเกียรติคุณอาสาสมัครหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานเข้มแข็ง

3.10 ครูในโรงเรียนพื้นที่เป้าหมายดำเนินการสอนเรื่องการเลี้ยงเด็กวัย 0-6 ปี ให้กับเด็กประถมศึกษาปีที่ 5-6 รวมทั้งสอนให้เด็ก ป.5-6 รู้จักการผลิตสื่อและกิจกรรมให้กับน้องทุกคนในหมู่บ้าน

3.11 กิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่

บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

จากการประชุมสัมมนาอาสาสมัครหมู่บ้านดีเด่นในโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว (กองอนามัยครอบครัว, 2534 : 16-21) ได้สรุปกิจกรรมการดำเนินงานรวมทั้งปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขของแต่ละจังหวัดรวม 10 จังหวัดในพื้นที่โครงการ ซึ่งได้สรุปบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของอาสาสมัครหมู่บ้านได้ดังนี้คือ

1. อาสาสมัครจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมและเข้ารับการทบทวนนโยบายการดำเนินงานของโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว
2. อาสาสมัครจะต้องดำเนินการสำรวจเด็กและแบ่งเด็กตามกลุ่มอายุ
3. อาสาสมัครจะต้องประชาสัมพันธ์โครงการให้แก่พ่อแม่และผู้ปกครองเด็ก รวมทั้งบุคคลทั่วไปให้เห็นความสำคัญ
4. อาสาสมัครมีหน้าที่ต้องถ่ายทอดความรู้ ข่าวสาร และวิทยาการให้แก่พ่อแม่และผู้ปกครองเด็กด้วยสื่อ และวิธีต่าง ๆ
5. อาสาสมัครต้องสาธิต แนะนำ การใช้สื่อ อุปกรณ์ แก่พ่อแม่และผู้ปกครอง สำหรับสอนเด็ก
6. อาสาสมัครต้องร่วมดำเนินกิจกรรมในการผลิตสื่อ อุปกรณ์ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่
7. ดำเนินการเยี่ยมและให้คำแนะนำปรึกษาแก่พ่อแม่และผู้ปกครองเด็ก
8. ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้กับเด็ก/ผู้ปกครองและกลุ่มเยาวชนเดือนละครั้ง
9. แนะนำพ่อแม่เด็กให้นำเด็กไปตรวจสุขภาพ
10. ดำเนินการซึ่งนำหนักของเด็กในโครงการ
11. ดำเนินการบันทึกน้ำหนัก ส่วนสูง ในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก
12. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้คำแนะนำปรึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการ
13. สังเกตและติดตามพัฒนาการความเจริญเติบโตของเด็กที่รับผิดชอบ และพฤติกรรมความเสี่ยงของเด็กของพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง
14. สนับสนุนช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กจัดหา/สร้างวัสดุอุปกรณ์ เครื่องเล่นสำหรับเด็ก

15. นำเสนอผลการปฏิบัติงานและข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวต่อกรรมการหมู่บ้าน (กม.) หรือกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กผส.)

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและแนวปฏิบัติสำหรับอาสาสมัคร

1. ความหมายของอาสาสมัคร นุญเจือ ถิ่นนคร (2521 : 7-26) กล่าวว่า อาสาสมัครได้แก่
 1. ไม่ใช่ผู้วิชาชีพในเรื่องนั้นโดยเฉพาะ
 2. เป็นผู้ที่ไม่ได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง หรือเบี้ยเลี้ยงใด ๆ เป็นค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานนั้น แต่อาจจะได้รับค่าพาหนะเดินทาง อาหารรับประทาน หรือค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียนเข้าร่วมประชุมอบรมต่าง ๆ
 3. มีความรับผิดชอบแตกต่างออกไปจากเจ้าหน้าที่ประจำ กล่าวคือ ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในการจัดการใด ๆ ที่ฝ่ายบริหารดำเนินการ เว้นแต่ได้กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับ, อาจให้บริการโดยตรงแก่ประชาชนได้ และจะต้องได้รับการอบรมให้มีคุณสมบัติพิเศษเพื่อให้งานบรรลุผล
 4. จะมีการแสดงตัวว่ามีความผูกพันต่อองค์การ หรือชุมชน แตกต่างออกไปจากเจ้าหน้าที่ประจำ ซึ่งโดยทั่วไปย่อมหวังความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน แต่อาสาสมัครจะนึกถึงแต่จุดหมายปลายทาง และบริการที่จะให้แก่ชุมชน โดยมีการเสียสละเวลา สติปัญญา ฯลฯ

นิตยาภรณ์ นาครัตน์ (2529 : 23) กล่าวว่า การอาสาสมัครเรียกได้ว่าเป็นการกระทำของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชนโดยแท้ ซึ่งเป็นแก่นของการปกครองระบอบประชาธิปไตย อาสาสมัครควรมีคุณสมบัติที่สำคัญคือ จะต้องเป็นบุคคลที่มีจิตใจมั่นคงพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีเมตตาธรรม อดทน

และทนอดทนต่อสิ่งเข้ายวนทั้งหลาย โดยเฉพาะความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ ผลจากการปฏิบัติงานอาสาสมัครจะส่งผลสะท้อนให้บังเกิดความอึดเอิบใจ มีความปิติที่ผู้อื่นมีความสุข และทำให้ตนเองมีความสุขที่แท้จริงและถาวร

ประภิต วิริโยทัย (2510 : 3-4) ได้ให้ความหมายของอาสาสมัครว่า หมายถึงผู้สมัครเข้ารับปฏิบัติกิจใดกิจหนึ่งที่ได้รับมอบหมายด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับใด ๆ ทั้งสิ้น กล่าวง่าย ๆ ว่าการเป็นอาสาสมัครเกิดขึ้นจากความสมัครใจที่จะเสียสละประโยชน์และความสุขส่วนตัว เพื่อปฏิบัติภารกิจที่จะนำมาซึ่งสาธารณประโยชน์ อาสาสมัครต้องไม่มีเงินเดือนดังเช่นข้าราชการ หรือลูกจ้าง เพราะอาสาสมัครเป็นอาชีพที่ไม่ถาวร หากแต่เป็นการปฏิบัติงานชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น งานของอาสาสมัครเป็นการบริการอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ประชาชน เป็นงานที่จะต้องคลุกคลีอยู่กับประชาชน มีพื้นฐานของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้บริหารขึ้นนโยบาย

อีเทอร์ริงตัน (Etherington 1971 : 157) ได้ให้ความหมายของอาสาสมัครไว้ว่า อาสาสมัคร (Volunteer) คือ ผู้ดำรงไว้ซึ่งมโนธรรมของชุมชนโดยการเสียสละ เพื่อบรรเทาเบาบางความทุกข์ยากและแก้ไขสิ่งที่ขาดตกบกพร่องให้คืนดีโดยถูกต้อง หรืออีกความหมายหนึ่งก็คือผู้ที่สมัครเข้าไปใช้ความสามารถของตนเองที่มีอยู่ โดยการเสียสละในฐานะที่เป็นเมตตาคณะหนึ่งเพื่อผู้อื่น

โคнопกา (Konopka 1983 : 185) ได้ให้ความคิดเห็นว่าในแต่ละกลุ่มชนนั้นสามารถรับความช่วยเหลือ ชักนำโดยอาสาสมัครของชุมชน ซึ่งการบริการจากอาสาสมัครนั้นมีคุณค่ายิ่ง ไม่ว่าจะเป็นในระดับเล็ก ๆ ระหว่างครอบครัว หรือระดับใหญ่โต เช่น ระหว่างชุมชน ผลงานของอาสาสมัครจะมีค่ายิ่งกว่างานจากผู้รับจ้างมาปฏิบัติในระยะเวลาสั้น ๆ เสียอีก

จากความหมายต่าง ๆ ของอาสาสมัครพอสรุปได้ว่า อาสาสมัครคือบุคคลที่เสียสละประโยชน์และความสุขส่วนตัว เพื่อปฏิบัติภารกิจที่จะนำมาซึ่งสาธารณประโยชน์โดย

ใช้ความสามารถของตนเองที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานบรรเทาความทุกข์ยาก และแก้ไขสิ่งที่ขาดตกบกพร่องในสังคมหรือชุมชนให้กลับคืนสู่สภาพที่ดีขึ้น

2. บทบาทของอาสาสมัคร อาสาสมัครมีส่วนให้ความช่วยเหลืองานในหน่วยงานได้เป็นอย่างดี การให้ความช่วยเหลือของอาสาสมัครสามารถสรุปได้ดังนี้ (เสาวนีย์ เสนาสุ, 2532 : 23-27)

1) ด้านความคิด ในหน่วยงานต่าง ๆ อาสาสมัครอาจถูกเลือกให้เป็นกรรมการอำนวยการ กรรมการบริหารงาน ฯลฯ ฉะนั้น อาสาสมัครเหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นผู้วางนโยบาย วางโปรแกรม วางแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน ตลอดจนควบคุมตรวจสอบการบริหารงานของหน่วยงานให้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานของตนมีประโยชน์และรับใช้บริการสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

2) ด้านแรงงาน ผู้ที่เป็นอาสาสมัครต้องยินดีที่จะสละแรงงานเพื่อการปฏิบัติงานหรือยินดีที่จะให้บริการโดยตรงแก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น อาสาสมัครที่ออกเรียไรเงินเพื่อเป็นทุนในการให้ความช่วยเหลือแก่คนทั่วไป อาสาสมัครที่สมัครออกไปพัฒนาแหล่งต่าง ๆ อาสาสมัครที่ไปให้การเลี้ยงดูเด็กกำพร้าอนาถาตามสถานสงเคราะห์หรือโรงเรียนต่าง ๆ อาสาสมัครที่ช่วยในงานสภากาชาด เป็นต้น

3) ด้านกำลังทรัพย์ ได้แก่ ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงิน บริจาคที่ดิน อาคาร บ้านเรือน เครื่องอุปโภคบริโภคให้แก่หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานเป็นตัวกลางนำไปให้แก่ผู้ขอรับบริการ ผู้ที่บริจาคทรัพย์จึงถือว่าเป็นอาสาสมัครที่บริจาคทางด้านกำลังทรัพย์

ผู้ที่เป็นอาสาสมัครนั้น อาจสละแรงงาน ความคิด และกำลังทรัพย์ร่วมกันไปก็ได้ การหาอาสาสมัครมาช่วยงานในหน่วยงาน อาสาสมัครคือคนซึ่งพร้อมแล้วที่จะให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่หน่วยงานทางสังคมสงเคราะห์ ฉะนั้นในหน่วยงานใดที่ต้องการขอความช่วยเหลือจากอาสาสมัครควรมีหลักการพยายามหาอาสาสมัครซึ่งเป็นคน

ในชุมชนหรือในท้องถิ่นนั้นมาช่วยงาน ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่การคมนาคม อีกประการหนึ่งคนในชุมชนย่อมมีจิตใจผูกพันกับชุมชน อยากให้ชุมชนของตนพัฒนามากที่สุด ฉะนั้นการสนับสนุนทางด้านกำลังความคิดด้านแรงงานและด้านกำลังทรัพย์จึงจะกระทำอย่างเต็มที่

3. แนวปฏิบัติสำหรับอาสาสมัคร การปฏิบัติตนของอาสาสมัครเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญในการบริหารงานอาสาสมัครให้ได้สมบูรณ์ที่สุด ผู้ที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครนั้นควรปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

ผู้ที่เป็นอาสาสมัครควรจะทำตัวให้พร้อม นอกเหนือไปจากศรัทธาหรือความตั้งใจดีหรือความปรารถนาดีอันแรงกล้า กล่าวคือ อาสาสมัครควรมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. รู้หน้าที่การงานขององค์การที่ตนสังกัดอยู่
2. รู้ขอบเขตหน้าที่การงานของหน่วยงานที่ตนไปทำงานอยู่ด้วย
3. รู้ว่าในชุมชนของตนนั้นมีบริการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อน อะไรบ้าง อยู่ที่ไหน จะไปติดต่อขอรับความช่วยเหลือได้อย่างไร กับใคร เพื่อที่จะได้สามารถแนะนำให้ผู้เดือดร้อนไปขอรับบริการได้อย่างถูกต้อง
4. รู้กำลังความสามารถของตน คือจะต้องดูว่า
 - 4.1 มีความถนัด ความชำนาญ และความสนใจทางด้านไหน
 - 4.2 ครอบครัวยินยอมให้ไปทำงานอาสาสมัครได้ เพราะการทำงานนี้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัว
 - 4.3 มีเวลาพอที่จะทำงานอาสาสมัครได้ตามบทบาทหรือไม่
 - 4.4 ด้านกำลังกายและจิตใจอำนวยให้หรือไม่
5. จะต้องเอาใจใส่และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย อาสาสมัครควรจะขยันขันแข็งและทำงานอย่างจริงจัง ประคองเจ้าหน้าที่ประจำคนหนึ่งขององค์การ
6. ต้องเคร่งครัดต่อระเบียบข้อบังคับขององค์การ

7. ยอมรับสภาพอันจำกัดขององค์การที่ไปทำงานให้ กล่าวคือ จะต้องไม่เรียกร้องความสะดวกสบายจนเกินไป ต้องมีความอดทนต่อความยากลำบากหรือรู้จักแบ่งสรวบปันส่วน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้เท่าที่มีอยู่

8. ให้ความร่วมมือแก่ผู้ร่วมงานอาสาสมัคร

9. ระมัดระวังในเรื่องกิริยา วาจา ควรมีความขี้นัยน์แจ่มใสและมีน้ำใจ

10. รู้จักแต่งกายให้เหมาะสม คือ สุภาพ สะอาดเรียบร้อย

11. ให้ความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้รับบริการ เช่น มีผู้มาติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่ทำอยู่ ต้องอำนวยความสะดวกให้ ทำตนเป็นตัวแทนของหน่วยงานนั้น และแนะนำให้ไปรับบริการได้อย่างถูกต้อง

12. พยายามปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อนร่วมงาน ต้องรู้จักให้อภัยกัน ต้องมีใจคอหนักแน่น มีความอดทน พยายามปรับตัวเข้าหากัน

13. หากมีปัญหาข้อขัดข้องในการทำงาน ต้องปรึกษาหารือเพื่อหาทางแก้ไข

14. ทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานขององค์การที่ตนสังกัดอยู่

15. ทำหน้าที่เชิญชวนผู้อื่นให้เป็นอาสาสมัคร เพื่อประโยชน์งานสังคม

สงเคราะห์

4. ทฤษฎีการจูงใจเพื่อการปฏิบัติงาน บาร์นาร์ด (Barnard. 1972 : 142-149) ได้กล่าวถึงสิ่งจูงใจซึ่งหน่วยงานหรือผู้บริหารหน่วยงานใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นบุคคลให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานไว้ 8 ประการ ดังนี้

1) สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ (Material Inducements) ได้แก่ เงิน สิ่งของ หรือสถานะทางกายภาพที่ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเป็นการตอบแทนเป็นของชดเชย หรือเป็นรางวัลที่เขาได้ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานมาแล้วเป็นอย่างดี

2) สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสของบุคคลซึ่งไม่ใช่วัตถุ (Personal nonmaterial opportunities) สิ่งจูงใจที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานมากกว่ารางวัล

ที่เป็นวัตถุ เพราะสิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสนี้ บุคลากรจะได้รับแตกต่างจากคนอื่น เช่น เกียรติภูมิ การให้สิทธิพิเศษ และการมีอำนาจ เป็นต้น

3) สภาพทางกายภาพที่พึงปรารถนา (Desirable Physical Conditions) หมายถึงสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ สถานที่ทำงาน เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอันอาจก่อให้เกิดความสุขทางกายในการทำงาน

4) ผลประโยชน์ทางอุดมคติ (Ideal Benefactions) หมายถึง สมรรถภาพของหน่วยงานที่สนองความต้องการของบุคคลในด้านความภูมิใจที่ได้แสดงฝีมือการได้มีโอกาสช่วยเหลือครอบครัวตนเองและผู้อื่น ทั้งการได้แสดงความภักดีต่อหน่วยงาน

5) ความดึงดูดใจทางสังคม (Associational Attractiveness) หมายถึง การปรับปรุงตำแหน่งงาน วิธีทำงานให้สอดคล้องกับความสามารถของบุคคลสำคัญคนหนึ่งของหน่วยงาน มีความรู้สึกเท่าเทียมกันในหมู่ผู้ร่วมงาน และมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

6) สภาพของการอยู่ร่วมกัน (The Condition of Communion) หมายถึงความพอใจของบุคคลในด้านสังคม หรือความมั่นคงในทางสังคม ซึ่งจะ使人รู้สึกมีหลักประกัน และมีความมั่นคงในการทำงาน

สมิท (Smith, 1955 : 115) กล่าวว่า มนุษย์จะรู้สึกพึงพอใจในการทำงาน หากได้รับการตอบสนองในด้านความต้องการด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย ความมั่นคง ความเป็นตัวของตัวเอง และความต้องการทางสังคม

คูเปอร์ (Cooper, 1958 : 31-33) ได้สรุปว่าในการทำงานนั้น มนุษย์มีความต้องการด้านต่าง ๆ คือ ตนเองมีความสนใจ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดี ได้รับค่าจ้างที่ยุติธรรม มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่ ได้รับสวัสดิการที่ดีและได้รับการยกย่องจากผู้บังคับบัญชา

เชลสไนค์ และคณะ (Zaleznik and Others, 1958 : 40) ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์เป็น 2 ประเภทคือ ความต้องการภายนอก ได้แก่ รายได้ ความมั่นคง

สภาพแวดล้อม ตำแหน่งหน้าที่ และความถนัด ส่วนอีกประเภทคือ ความต้องการภายใน ได้แก่ การมีเพื่อน การเป็นที่ยอมรับ และความต้องการในศักดิ์ศรีของตนเอง

เซย์เลส และ สเตราส์ (Sayles and Strause. 1960 : 7) กล่าวว่า ความพึงพอใจของบุคคลจะมีขึ้นต่อเมื่องานนั้นสามารถสนองความต้องการได้ 3 ประการคือ

- 1) ความต้องการทางด้านร่างกาย และความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย
- 2) ความต้องการทางด้านสังคม เช่น ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับยกย่องนับถือ
- 3) ความต้องการของแต่ละบุคคล เช่น ต้องการมีอิสระในการปฏิบัติงาน

ต้องการความสำเร็จในงาน

สวอป และกัมมิง (Schwab and Cummings. 1970 : 408) ได้สรุปเกี่ยวกับความพอใจในงานว่าทั้งความพอใจในงานและการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง

กิลเมอร์ และคณะ (Gilmer and Others. 1971 : 280-283) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ ความมั่นคงปลอดภัย มีโอกาสก้าวหน้า มีผลตอบแทนสูง มีการนิเทศงาน เป็นต้น

กรีน (Green. 1972 : 31) ได้สรุปผลการศึกษาไว้ว่า บุคคลเมื่อมีความพึงพอใจในการทำงาน จะเกิดความตั้งใจในการทำงานและเต็มใจที่จะอุทิศเวลา แรงกาย ความคิด เพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยงาน

ไพเกอร์ และไมเยอร์ (Pigors and Myers. 1973 : 15) กล่าวว่า จากผลการวิจัยหลายครั้งสรุปได้ว่า ถ้าผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในงานสูง ย่อมนำไปสู่ผลงานสูง และในทางกลับกัน ผลงานสูงย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในงานสูงด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2521 : 185-229) ได้ทำการศึกษาวิจัย ประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จังหวัดขอนแก่น ปี 2521 พบว่าผู้ซึ่งสามารถปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ อสม. ได้มีประสิทธิภาพดีนั้นจะมีคุณลักษณะดังนี้ คือ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป มีอาชีพและหลักฐานที่มั่นคง มีภูมิสำเนาและ ประกอบอาชีพในหมู่บ้านนั้น เป็นผู้ได้รับการยอมรับจากประชาชนในหมู่บ้าน ตลอดจนจาก คณะกรรมการหมู่บ้านนั้นด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าสภาพทางคมนาคม และระยะทางใกล้เคียงจาก สถานบริการของรัฐมีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านด้วย

ทองสุขศึกษา (2521 : 208-211) ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลการ ดำเนินงานผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (พส.) และอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในปี พ.ศ. 2520-2521 ที่อำเภอสะเมิง และอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยสำคัญคือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขบริหารงานไม่ดีเท่าที่ควร ขาดการนิเทศติดตาม ผลจากจังหวัดและอำเภออย่างเข้มงวด ให้การฝึกอบรมปีละจำนวนมาก ๆ พร้อมทั้งหมด การอบรมไม่ต่อเนื่อง ส่วนในด้านการสนับสนุนจากภาครัฐพบว่า สิ่งสนับสนุนบางอย่าง อสม. ได้รับไม่สม่ำเสมอ ต้องเข้ามาติดตามจากเจ้าหน้าที่เกือบทุกครั้ง ซึ่งมีผลทำให้ อสม. เกิด ความรำคาญใจ เบื่อหน่าย และไม่อยากเป็น อสม.ต่อไป เพราะการเป็น อสม. นอกจาก เสียเวลาแล้ว งานอาชีพที่ทำอยู่ก็เสียไปด้วย

เบญจา ยอดคำเนิน (2522 : 52-56) ได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของ อาสาสมัครสาธารณสุขโครงการลำปาง เมื่อเดือนตุลาคม 2521 พบว่าปัจจัยที่สำคัญที่มีผล ทำให้โครงการอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว คือ การคัดเลือกตัวอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งบุคคลที่เหมาะสมที่จะเป็นอาสาสมัคร ควรจะมีความสามารถหลาย ๆ ด้าน และเป็นบุคคลที่ช่วยเหลืองานส่วนรวมอยู่เป็นประจำ

กองแผนงานสาธารณสุข (2524 : 17-64) ได้ทำการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (พลส.) และอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในปี 2524 ในส่วนที่เกี่ยวกับ อสม. พบว่า อสม. ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 31-45 ปี แต่งงานแล้ว มีครอบครัวขนาดกลาง (3-4 คน) จบชั้นประถมศึกษาตอนต้น นับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพด้านการเกษตร ได้รับการนิเทศติดตามจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเดือนละ 1 ครั้ง มีความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาเยี่ยมงานแล้ว ช่วยแก้ปัญหาได้พอสมควร บทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้อยู่ในเกณฑ์พอดี และมีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ อสม.

สุขชัย อรรถธรรม (2525 : 129-132) ได้ทำการศึกษาวิจัยทัศนคติของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และประชาชนในจังหวัดชัยภูมิที่มีต่องานสาธารณสุขมูลฐาน พบว่า อสม. ส่วนใหญ่มีทัศนคติในทางที่ดีต่อการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน อายุและจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของ อสม. ที่แตกต่างกันไม่มีผลทำให้เกิดทัศนคติที่แตกต่างกัน แต่ความแตกต่างด้านรายได้ของครอบครัวของ อสม. มีผลทำให้เกิดทัศนคติที่แตกต่างกัน

อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์ และภัสสร ลิมานนท์ (2526 : 20) ได้ทำการศึกษารายงานวิจัยผู้นำท้องถิ่นสตรี ในปี พ.ศ.2526 สรุปได้ว่า สตรีสามารถทำงานได้ในระดับผู้นำเช่นเดียวกับบุรุษ แม้การมีเพศเป็นสตรีของผู้นำจะทำให้เกิดปัญหาในระยะแรกของการทำงาน แต่เมื่อผู้นำสตรีได้แสดงความสามารถออกมาให้เป็นที่ยอมรับแล้ว เพศมิได้เป็นปัญหาในการทำงาน

นุชนาท ภูมิประดิษฐ์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติในงานราชทัณฑ์ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติคือประสบการณ์การทำงานด้านสังคมสงเคราะห์และทัศนคติต่อนักโทษ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงาน คือ เพศ อายุ การศึกษา

อาชีพรายได้ มูลเหตุจูงใจ ให้เข้ามาเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติ และทัศนคติต่องานอาสาสมัครคุมประพฤติ

นันทนีย์ ไชยสุต (อ้างในนุชนาก ภูมิประดิษฐ์, 2529 : 86) ได้กล่าวถึงหลักในการฝึกอบรมอาสาสมัครไว้ว่ามีหลายวิธีการ ได้แก่ การจัดปฐมนิเทศเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวข้ององค์การของตนให้อาสาสมัครทราบ จัดทำเอกสารเผยแพร่แก่อาสาสมัคร จัดให้อาสาสมัครมีโอกาสไปดูงานตามสถานที่ต่าง ๆ บ้าง จัดทำคำอธิบายหน้าที่ไว้ให้พร้อมเพื่ออาสาสมัครจะได้เข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบของตน จัดผู้ทรงคุณวุฒิคอยแนะนำอาสาสมัครในขณะปฏิบัติงาน ทำการประเมินผลอาสาสมัครเป็นครั้งคราว และควรรายล้อมชมเชยอาสาสมัครที่ปฏิบัติงานดีเด่นเป็นผลดีแก่ชุมชน หลักสำคัญก็คือต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำงานให้แก่สังคมให้มากที่สุด

สุวิพร เจริญนิช (สมาคมการศึกษาเอกชนไทย, 2530 : 90) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพอใจในการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัคร เติมนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จพบว่า ปัจจัยด้านสภาพของตำแหน่งงานและความมั่นคงของงานมีผลต่อความพอใจในการปฏิบัติงานน้อย ส่วนปัจจัยด้านเงินเดือน สวัสดิการ สภาพแวดล้อมการทำงาน นโยบาย และการบริหารของหน่วยงาน ความสัมพันธ์กับผู้อยู่บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน และการนิเทศงานมีผลต่อการพอใจในการปฏิบัติงานในลำดับปานกลาง

ศิริลักษณ์ สิบวงศ์แพทย์ และคนอื่น ๆ (กองอนามัยครอบครัว, 2533 : 37) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของอาสาสมัครสาธารณสุขที่ได้รับการอบรมตามโครงการพัฒนาการให้บริการตรวจสุขภาพเด็กใน 28 จังหวัด พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขที่มีสถานภาพสมรส อายุ ผลการทดสอบก่อนการอบรม ทัศนคติต่อการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขที่มีเพศ อาชีพ เหตุผล การเป็นอาสาสมัคร รายได้ ความสามารถในการอ่านหนังสือ และการรับรู้ประสิทธิภาพการสอนแตกต่างกัน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

วนิดา วัชรกุล (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพร้อมของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการประถมศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มี
ความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านการชักชวน ได้แก่ ความรู้ด้านประถมศึกษา เจตคติทาง
ด้านประถมศึกษา รายได้ และการได้รับการสนับสนุนทางสังคม

บังอร เหลืองนิมิตรมาศ (2534 : 108) ได้ศึกษาความรู้ทัศนคติและการ
ปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในชุมชนหนึ่ง จังหวัดสระบุรี พบว่า ผู้ดูแลเด็กส่วน
หนึ่งยังมีความรู้ไม่ถูกต้องในเรื่องพัฒนาการเด็ก โดยจะเลี้ยงเด็กตามที่เคยเลี้ยงมา และ
ยังมีความเชื่อไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการดูแลเด็กในบางเรื่อง และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ระหว่างปัจจัยบางประการต่อความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติเรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
พบว่า พ่อ-แม่ซึ่งดูแลเด็กด้วยตนเองจะมีการปฏิบัติที่ถูกต้องมากกว่า อาจแสดงให้เห็นว่า
คนรุ่นใหม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ดีขึ้น แต่หากมีญาติผู้ใหญ่อยู่ใน
ครอบครัวจะพบว่าการปฏิบัติลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจเกิดจากความเชื่อหรือวัฒนธรรม
ดั้งเดิมในการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งผลของการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการที่จะเผยแพร่
ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2534 : 80-81) ได้ทำการวิจัยเรื่องการส่งเสริม
พัฒนาการเด็กโดยครอบครัว และได้สรุปผลการศึกษายืนยันถึงความสำคัญของการส่งเสริม
พัฒนาการเด็ก ซึ่งเด็กแต่ละคนมีศักยภาพอยู่แล้ว เพียงแต่ไม่ได้นำมาใช้ เนื่องจากไม่มีใคร
ช่วยส่งเสริมหรือจัดโอกาสให้เด็ก และอีกประการหนึ่ง เนื่องจากครอบครัวไม่มีความรู้ใน
ด้านนี้หรือเข้าใจผิดว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ดังนั้นการเสริมสร้างความรู้ในด้านนี้ในรูปแบบ
ต่าง ๆ ให้แก่ครอบครัว เป็นสิ่งจำเป็นและควรเร่งรัดให้มากขึ้น และโดยที่ครอบครัวเป็น
สิ่งแวดล้อมที่สำคัญของเด็กวัยต่ำกว่า 3 ปี บทบาทของครอบครัวต่อการส่งเสริมพัฒนาการ
เด็กจึงเป็นสิ่งจำเป็น การที่จะรอนพัฒนาการเมื่อเด็กเข้าเรียนนั้นอาจสายเกินไป

ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2534 : 31) ได้สรุปผลการศึกษาการส่งเสริมพัฒนาเด็ก โดยครอบครัวว่า เด็กกลุ่มที่ครอบครัวได้รับคู่มือส่งเสริมลูกให้ฉลาดสมวัย จะมีพัฒนาการทุกด้านเร็วกว่ากลุ่มที่ครอบครัวไม่ได้รับคู่มือดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษาชี้ยันถึงความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ซึ่งเด็กแต่ละคนมีศักยภาพอยู่แล้ว เพียงแต่ไม่ได้นำมาใช้ เนื่องจากไม่มีใครช่วยส่งเสริม หรือจัดโอกาสให้เด็ก ส่วนหนึ่งอาจมาจากครอบครัวไม่มีความรู้เรื่องนี้ หรือเข้าใจผิดว่าเป็นเรื่องที่ยาก ต้องการความชำนาญ การทำความเข้าใจ และเสริมความรู้ในด้านนี้ ในรูปแบบต่าง ๆ ยังเป็นสิ่งจำเป็น และควรเร่งรัดให้มากขึ้น โดยเฉพาะการที่จะให้เด็กรุ่นใหม่มีพัฒนาการรอบด้าน การให้ความรู้โดยเอกสารคู่มือส่งเสริมลูกให้ฉลาดสมวัย เป็นทางเลือกหนึ่งซึ่งลงทุนน้อย และสามารถครอบคลุมได้กว้างขวาง แต่มีเงื่อนไขสำคัญคือผู้เลี้ยงดูเด็กต้องอ่าน ทำความเข้าใจ และนำมาปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

รัชชัย มุ่งการดี (2534 : 19-21) ได้สรุปแนวคิดในการพัฒนาเด็ก 0-6 ปี ว่าเด็กที่มีช่วงอายุ 0-6 ปีนี้เป็นช่วงอายุที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาทั้งด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการ เด็กในวัยนี้ต้องการการดูแลทั้งเรื่องโภชนาการ การออกกำลังกาย และการดูแลสุขภาพทั่วไป เพื่อให้มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการสมวัย ซึ่งสามารถวัดได้โดยเด็กจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ประการ คือ

- 1) ร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง เจริญเติบโตสมวัย
- 2) มีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี ร่าเริงแจ่มใส นก้นแน่นมั่นคง มีความสุขในตนเอง สามารถควบคุมสติอารมณ์ได้ดี มีบุคลิกภาพดี ความประพฤติดี ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นผลร้ายต่อตนเองและผู้อื่น
- 3) สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมด้วยดี

4) สติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความฉับไว แม่นตรงในการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส ใช้วิจารณ์ปัญหาในการแก้ปัญหา และปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์

5) มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นพลเมืองดี

ชัยวัฒน์ วงษ์อาสา (2535 : 52-53) ได้ทำการวิจัยเรื่องอายุของเด็กกับความก้าวหน้าของพัฒนาการ และสรุปข้อค้นพบว่าในด้านความก้าวหน้าของพัฒนาการในแต่ละกลุ่มอายุ เด็กเล็กที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการจะมีความก้าวหน้ามากกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการส่งเสริม และกล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยวิธีการต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กพัฒนาการตามศักยภาพได้เต็มที่ และครอบคลุมเป็นสิ่งแวดล้อมแรกของเด็กที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก การพัฒนาเด็กโดยครอบคลุมจึงควรเร่งรัดดำเนินการให้กว้างขวางขึ้นโดยเริ่มต้นได้ตั้งแต่แรกเกิด

ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การที่อาสาสมัครจะสามารถปฏิบัติงานได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น การยอมรับจากประชาชนในหมู่บ้าน และคุณลักษณะส่วนบุคคลของอาสาสมัคร เช่น เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษารายได้ อาชีพ หรือประสบการณ์การปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังประกอบด้วยคุณลักษณะของชุมชน เช่น สภาพการคมนาคม ประเพณี วัฒนธรรม หรือศาสนา ตลอดจนความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวนี้ ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดศึกษามาก่อน ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้นอกจากจะได้ทราบถึงข้อคิดเห็นในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้าน การเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการแล้ว ข้อค้นพบจากการเปรียบเทียบการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการของอาสาสมัคร สามารถจะนำไปใช้ประโยชน์ในการพิจารณาคัดเลือกอาสาสมัครหมู่บ้านในโอกาสต่อไปหากมีการขยายขอบเขตและพื้นที่ของโครงการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแตกต่างกัน
2. อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแตกต่างกัน
3. อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแตกต่างกัน
4. อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแตกต่างกัน
5. อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแตกต่างกัน
6. อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว เขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งนี้ ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเป็นลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คืออาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 405 คน ซึ่งปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ในเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในพื้นที่ 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ ยโสธร ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร น่าน ลำปาง พะเยา และกำแพงเพชร มีพื้นที่ปฏิบัติงานทั้งหมด 13 อำเภอ หรือ 19 ตำบล หรือ 20 หมู่บ้าน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นอาสาสมัครหมู่บ้านที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากจำนวน 2 ภาค โดยสุ่มจังหวัดตัวอย่างภาคละ 50 เปอร์เซ็นต์ ได้ทั้งหมด 5 จังหวัด แล้วนำอาสาสมัครหมู่บ้านทั้งหมดใน 5 จังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 246 คน โดยมีขั้นตอนและวิธีการเลือกตัวอย่างดังนี้

2.1 แบ่งชั้นประชากรของจังหวัดทั้งหมดออกเป็นรายภาค จะได้ 2 ภาค คือ ภาคเหนือ จำนวน 4 จังหวัด และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6 จังหวัด

2.2 ในแต่ละภาคทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรเป็นรายจังหวัด โดยการจับฉลากรายชื่อจังหวัดของแต่ละภาค ภาคละ 50% จะได้จังหวัดของประชากรใน ภาคเหนือ 2 จังหวัด คือจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดพิษณุโลก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จังหวัด คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดขอนแก่น

2.3 จัดทำทะเบียนรายชื่ออาสาสมัครจากจังหวัดที่สุ่มได้ทุกคนทั้ง 5 จังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 246 คน เพื่อนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
<u>ภาคเหนือ (4 จังหวัด)</u>		
1. พิจิตรโลก	82	82
2. ลำปาง	23	-
3. น่าน	40	-
4. กำแพงเพชร	46	46
<u>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (6 จังหวัด)</u>		
1. กาฬสินธุ์	72	72
2. ขอนแก่น	26	26
3. มุกดาหาร	30	-
4. ยโสธร	36	-
5. ศรีสะเกษ	30	-
6. สุรินทร์	20	20
รวม	405	246

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ทำการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองประกอบด้วยข้อคำถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัครและการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว เขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวิธีการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ครอบคลุมในเนื้อหา และจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

2. นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษา ตรวจสอบพิจารณาเบื้องต้นแล้วจึงนำไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญอีก 6 คน ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาเชิงนิมิ (Face Validity) เพื่อพิจารณาคัดเลือกข้อคำถาม หรือปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้เหมาะสม รายนามผู้เชี่ยวชาญมีดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ มาแสง ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนา
หลักสูตร กรมการศึกษานอกโรงเรียน

2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ เจ้าหน้าที่บริหาร
โครงการความช่วยเหลือ องค์การยูนิเซฟ

2.3 ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
กรมการศึกษานอกโรงเรียน

2.4 ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
กรมการศึกษานอกโรงเรียน

2.5 อาจารย์ชาติรี आयुวัฒน์ ศึกษาพิเศษ กรมการศึกษานอกโรงเรียน

2.6 อาจารย์อภิวัดน์ สำราญพันธุ์ ผู้อำนวยการด้านพัฒนาเด็ก
กรมการพัฒนาชุมชน

ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญได้แก้ไข และเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อคำถามและแก้ไขการใช้ภาษาให้
รัดกุมยิ่งขึ้น

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม
ยิ่งขึ้น โดยกำหนดกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน แล้วนำไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น
ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค
(Cronbach) คำนวณโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC+ ได้ค่าความเชื่อมั่น
ของแบบสัมภาษณ์ด้านที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร
ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 ด้านที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของ
โครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 ด้านที่ 3 ความคิดเห็นที่มี
ต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ ได้ค่า
ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 จึงถือว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับสูง

4. นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมาปรับปรุงแก้ไขในเรื่องข้อคำถามที่ยังมีส่วนบกพร่องอีกครั้งหนึ่ง เพื่อความชัดเจนของการสัมภาษณ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นและทดสอบความเชื่อมั่นแล้ว เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บ ทั้งนี้โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแห่งละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน ร่วมกันดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากกองส่งเสริมปฏิบัติการถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ได้ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาสมัครหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานตามพื้นที่โครงการ 5 จังหวัด
2. ผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์จากอาสาสมัครหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่วันที่ 17 มกราคม 2537 ถึงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2537
3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้ เมื่อเรียบร้อยแล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการคำนวณวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมมาได้จากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC+ ซึ่งแผนการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การแสดงข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้าน เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. ความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นออกเป็น 3 ด้าน คือ

2.1 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ เป็นแบบมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ การตรวจให้คะแนนเป็นไปตามค่าเฉลี่ยที่จะได้คะแนนเมื่อตอบเป็น 1 หรือ 2 หรือ 3 หรือ 4 คะแนน โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ประมาณค่าของคะแนนเฉลี่ยไว้ 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.74	หมายถึง	ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการเป็นอาสาสมัคร
คะแนนเฉลี่ย	1.75 - 2.49	หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการเป็นอาสาสมัครน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.24	หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการเป็นอาสาสมัครปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.25 - 4.00	หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการเป็นอาสาสมัครมาก

2.2 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ เป็นคำถามแบบมีคำตอบให้เลือก 2 คำตอบ คือถ้าตอบว่าได้ปฏิบัติ

จะได้ 1 คะแนน หากตอบว่าไม่ได้ปฏิบัติจะได้ 0 คะแนน โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ประมาณค่าของคะแนนเฉลี่ยไว้ 2 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 0.49 หมายถึง ได้ปฏิบัติงานเป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ของ โครงการน้อย

คะแนนเฉลี่ย 0.50 - 1.00 หมายถึง ได้ปฏิบัติงานเป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ของ โครงการมาก

2.3 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ เป็นแบบมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ การตรวจให้คะแนนเป็นไปตามค่าเฉลี่ยที่จะได้คะแนน เมื่อตอบเป็น 1 หรือ 2 หรือ 3 หรือ 4 คะแนน โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ประมาณค่าของคะแนนเฉลี่ยไว้ 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.74 หมายถึง ไม่ให้ความร่วมมือปฏิบัติงาน
ของโครงการ

คะแนนเฉลี่ย 1.75 - 2.49 หมายถึง มีความร่วมมือปฏิบัติงานของ
โครงการน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.24 หมายถึง มีความร่วมมือปฏิบัติงานของ
โครงการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.25 - 4.00 หมายถึง มีความร่วมมือปฏิบัติงานของ
โครงการมาก

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว วิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวแปรจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test)

4. นักหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้าน ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วทำการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ เป็นรายประเด็น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. สถิติสำหรับการตรวจสอบเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach 1970 : 161) ใช้สูตร

$$\alpha = \frac{k}{k - 1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_e^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด

k แทน จำนวนของแบบสัมภาษณ์

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมค่าความแปรปรวนของแบบสัมภาษณ์แต่ละข้อ

S_e^2 แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด

2. ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1 หาอัตราร้อยละใช้สูตร

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

2.2 ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่ะแนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนทั้งหมด

N แทน จำนวนคะแนทั้งหมด

2.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ลัว่น สายยศ และ อังคณา สายยศ,

2528 : 64)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Σx แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

Σx^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
ทั้งหมด

N แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ในการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
ระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม โดยใช้ t - test (ล้วน สายยศ และ
อังคณา สายยศ, 2528 : 86)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} \quad ; \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มีสองกลุ่ม

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าคะแนนรวมเฉลี่ยกลุ่มที่ 1 และค่าคะแนนรวม
เฉลี่ยกลุ่มที่ 2

S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมกลุ่มที่ 1 และ
ความแปรปรวนของคะแนนรวมกลุ่มที่ 2

n_1, n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และขนาดของ
กลุ่มตัวอย่างที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้าน และศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว แล้วเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการ โดยจะศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นใน 3 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร ด้านการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน และด้านการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ ซึ่งในการวิเคราะห์ความแตกต่างนั้น ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติค่าที (t-test) เป็นเครื่องมือเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

- N แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด
- $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
- S.D แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มีสองกลุ่ม
- df แทน ชั้นของความแปรปรวนอิสระ
- f แทน ค่าความถี่ของคะแนน
- * แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความคิดเห็นออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ประมาณค่าและแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยสำหรับด้านที่ 1 ไว้ 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.74 หมายถึง ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ

ปฏิบัติงานในการเป็นอาสาสมัคร

คะแนนเฉลี่ย 1.75 - 2.49 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการ

ปฏิบัติงานในการเป็นอาสาสมัครน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.24 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการ

ปฏิบัติงานในการเป็นอาสาสมัครปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.25 - 4.00 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการ

ปฏิบัติงานในการเป็นอาสาสมัครมาก

2. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ประมาณค่าและแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยสำหรับด้านที่ 2 ไว้ 2 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 0.49 หมายถึง การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

ของโครงการน้อย

คะแนนเฉลี่ย 0.50 - 1.00 หมายถึง การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

ของโครงการมาก

3. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ
ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ประมาณค่าและแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยสำหรับด้านที่ 3 ไว้ 4 ระดับ
ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.74 หมายถึง ไม่ให้ความร่วมมือปฏิบัติงานของโครงการ
คะแนนเฉลี่ย 1.75 - 2.49 หมายถึง มีความร่วมมือปฏิบัติงานของโครงการน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.24 หมายถึง มีความร่วมมือปฏิบัติงานของโครงการ
ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.25 - 4.00 หมายถึง มีความร่วมมือปฏิบัติงานของโครงการมาก
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลสำหรับการวิจัยเรื่องนี้ ได้นำเสนอแบ่งออกเป็น

4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้าน
- ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนา
เด็กโดยครอบครัว
- ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตาม
โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ
การสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ
- ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็ก
โดยครอบครัว

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้าน

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากอาสาสมัครหมู่บ้านผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 246 คน โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ วิธีการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหมู่บ้าน และวัตถุประสงค์การเข้าร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. <u>เพศ</u>		
ชาย	39	15.90
หญิง	207	84.10
2. <u>อายุ</u>		
อายุต่ำกว่า 30 ปี	88	35.80
อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป	158	64.20
3. <u>สถานภาพการสมรส</u>		
โสด	29	11.80
สมรส	217	88.20

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
4. <u>ระดับการศึกษา</u>		
ระดับประถมศึกษา	213	86.60
ระดับมัธยมศึกษา	33	13.40
5. <u>รายได้</u>		
มีรายได้	179	72.80
ไม่มีรายได้	67	27.20
6. <u>อาชีพ</u>		
การเกษตร	217	88.20
อาชีพที่ไม่ใช่การเกษตร	29	11.80
7. <u>วิธีการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหมู่บ้าน</u>		
กรรมการหมู่บ้านชักชวนและคัดเลือก	113	45.93
เจ้าหน้าที่เข้ามาติดต่อโดยตรง	111	45.12
เพื่อนบ้านมาชักชวนไปสมัคร	22	8.95

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
8. <u>วัตถุประสงค์การเข้าร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ</u>		
ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กในหมู่บ้าน	232	94.31
ต้องการให้ชาวบ้านยอมรับนับถือ	3	1.23
คาดว่าจะได้รับผลตอบแทนที่ดี	7	2.84
คาดว่าจะมีงานทำที่มั่นคง	4	1.62

จากตาราง 3 แสดงว่าอาสาสมัครหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศนั้น มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีเพศหญิงจำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 84.10 และเพศชายจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 15.90 เมื่อจำแนกตามอายุพบว่า อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไปมีอยู่ 158 คน คิดเป็นร้อยละ 64.20 ที่เหลืออายุต่ำกว่า 30 ปีมีอยู่จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 ในด้านสถานภาพการสมรสนั้น อาสาสมัครหมู่บ้านส่วนใหญ่คือ 217 คน คิดเป็นร้อยละ 88.20 สมรสแล้วมีเพียง 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80

ยังเป็นโสด การจำแนกอาสาสมัครหมู่บ้านตามระดับการศึกษา พบว่า จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 86.60 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ที่เหลือจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 13.40 มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ในส่วนของรายได้นั้น พบว่าอาสาสมัครหมู่บ้านส่วนใหญ่ คือ 179 คน คิดเป็นร้อยละ 72.80 มีรายได้เป็นของตนเอง รองลงมาคือ 67 คน คิดเป็นร้อยละ 27.20 ที่ไม่มีรายได้เป็นของตนเอง การแบ่งอาสาสมัครหมู่บ้านตามอาชีพส่วนใหญ่แล้วพบว่ามีความหลากหลายทางอาชีพ คือ ทำไร่ ทำนา ซึ่งมีถึง 217

คน คิดเป็นร้อยละ 88.20 นอกจากนั้นคือจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80 มีอาชีพอื่นที่มีใช้ด้านการเกษตร ได้แก่ รับจ้าง ค้าขาย เป็นต้น สำหรับวิธีการเข้าเป็นอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว อาสาสมัครหมู่บ้านเกือบครึ่งคือ 113 คน คิดเป็นร้อยละ 45.93 ได้รับการชักชวนหรือคัดเลือกจากคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นจำนวนใกล้เคียงกับอาสาสมัครหมู่บ้านที่ได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่โครงการโดยตรง ซึ่งมีจำนวน 111 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.12 ที่เหลือสมัครเข้ามาเป็นอาสาสมัครโดยเพื่อนบ้านชักชวน มีเพียง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.95 ส่วนวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครเพื่อปฏิบัติงานตามโครงการนั้น พบว่า ส่วนใหญ่จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 94.31 ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กในหมู่บ้าน ที่เหลือคือจำนวน 7, 4 และ 3 คน คิดว่าจะได้รับผลตอบแทนที่ดี ต้องการมีงานทำที่มั่นคง และต้องการให้ชาวบ้านยอมรับนับถือ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.84, 1.62 และ 1.23 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็ก
โดยครอบครัว

เป็นการวิเคราะห์และแปลผลเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อ
การปฏิบัติงานตามโครงการ 3 ด้าน คือ

- 2.1 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร
- 2.2 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน
- 2.3 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและ
อำเภอ

รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 4-9

2.1 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามความคิดเห็นที่มีต่อการ
ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร

รายการการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ
1. ความเข้าใจบทบาทหน้าที่และเป้าหมายโครงการ		
1.1 เข้าใจชัดเจนทุกเรื่อง	51	20.70
1.2 เข้าใจเป็นบางเรื่องแต่ไม่ชัดเจน	106	43.10
1.3 เข้าใจเฉพาะในส่วนที่จะปฏิบัติในหมู่บ้าน	87	35.40
1.4 ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และเป้าหมายโครงการ	2	0.80

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ
2. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่จะไป ประสานขอความร่วมมือ		
2.1 รู้จักหน่วยงานและบทบาทหน้าที่เป็นอย่างดี	93	37.80
2.2 รู้จักหน่วยงานแต่ไม่รับบทบาทหน้าที่	118	48.00
2.3 รู้จักเฉพาะหน่วยงานในโครงการเท่านั้น	35	14.20
2.4 ไม่รู้ว่า มีหน่วยงานอะไรบ้างที่จะไปขอ	0	0.00
ความช่วยเหลือ		
3. ความกดดัน ความสนใจ และความชำนาญที่จะปฏิบัติงาน		
3.1 มีความกดดัน สนใจ และชำนาญมาก	31	12.60
3.2 มีความกดดัน สนใจ และชำนาญปานกลาง	81	32.90
3.3 มีความต้องการฝึกความชำนาญเพิ่มเติม	126	51.20
3.4 มีความเห็นว่างานนี้ไม่เหมาะกับตนเอง	8	3.30
4. การยอมรับของสมาชิกในครอบครัวให้เป็นอาสาสมัคร		
4.1 สมาชิกทุกคนเต็มใจให้ทำ	192	78.10
4.2 สมาชิกบางคนไม่เต็มใจให้ทำ	36	14.60
4.3 สมาชิกไม่มีความคิดเห็น	16	6.50
4.4 สมาชิกไม่เห็นด้วย	2	0.80

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ
5. การมีเวลาให้กับการทำกิจกรรมของโครงการ		
5.1 มีเวลาให้กับการทำงานเต็มที่	61	24.80
5.2 มีเวลาให้กับการทำงานส่วนใหญ่	55	22.40
5.3 มีเวลาให้กับการทำงานบางเวลา	127	51.60
5.4 ไม่มีเวลาพอที่จะปฏิบัติงาน	3	1.20
6. ความสามารถในการปฏิบัติงานตามกิจกรรม		
6.1 สามารถปฏิบัติงานได้ทุกกิจกรรม	49	19.90
6.2 สามารถปฏิบัติงานได้เป็นส่วนใหญ่	60	24.40
6.3 สามารถปฏิบัติงานได้เป็นบางกิจกรรม	125	50.80
6.4 ไม่สามารถปฏิบัติงานที่มอบหมายได้	12	4.90
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน		
7.1 ไม่มีปัญหาอุปสรรค	34	13.80
7.2 มีปัญหาอุปสรรคเล็กน้อย	123	50.00
7.3 มีปัญหาอุปสรรคปานกลาง	82	33.40
7.4 มีปัญหาอุปสรรคมาก	7	2.80

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ
8. การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของโครงการ		
8.1 มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ	9	3.70
8.2 มีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอเป็นบางส่วน	111	45.10
8.3 วัสดุอุปกรณ์ขาดแคลนเป็นส่วนใหญ่	88	35.80
8.4 วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอทุกกิจกรรม	38	15.40
9. ความพอใจของพ่อแม่ผู้ปกครองในการรับบริการ		
9.1 พอใจมาก	89	36.20
9.2 พอใจปานกลาง	69	28.00
9.3 พอใจบ้างเป็นบางเรื่อง	87	35.40
9.4 ไม่พอใจ	1	0.40
10. การปรับตัวให้เข้ากับผู้ร่วมงานของอาสาสมัคร		
10.1 สามารถปรับตัวได้ทุกโอกาส	107	43.50
10.2 สามารถปรับตัวได้บางโอกาส	128	52.00
10.3 สามารถปรับตัวได้น้อยมาก	10	4.10
10.4 ไม่สามารถปรับตัวได้	1	0.40

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ
11. การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหา ในการปฏิบัติงาน		
11.1 ได้รับคำแนะนำชัดเจนทุกเรื่อง	130	25.80
11.2 ได้รับคำแนะนำแต่ไม่ชัดเจน	99	40.20
11.3 ไม่ได้รับคำแนะนำ และไม่สามารถปฏิบัติได้	8	3.30
11.4 ไม่ได้รับคำแนะนำ แต่แก้ปัญหาด้วยตัวเองได้	9	3.70
12. การได้รับความร่วมมือจากพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง ในการใช้และผลิตสื่อ		
12.1 ได้รับความร่วมมือดีมาก	84	34.10
12.2 ได้รับความร่วมมือปานกลาง	121	49.20
12.3 ได้รับความร่วมมือน้อย	40	16.30
12.4 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือ	1	0.40

จากตาราง 4 แสดงว่าอาสาสมัครหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตาม
บทบาทหน้าที่ดังนี้

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และเป้าหมายของโครงการพัฒนาเด็กโดย
ครอบครัวนั้น อาสาสมัครหมู่บ้านเกือบครึ่งที่ยังมีความเข้าใจเป็นบางเรื่อง และไม่ค่อย

ชัดเจน ซึ่งมีอยู่จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 43.10 รองลงมาให้ความสนใจบทบาทหน้าที่และเป้าหมายเฉพาะในส่วนที่ตนเองปฏิบัติในหมู่บ้านเท่านั้น จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 35.40 มีเพียง 51 คน คิดเป็นร้อยละ 20.70 ที่มีความเข้าใจโครงการชัดเจนทุกเรื่อง และมีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 ที่ยังไม่ให้ความสนใจบทบาทหน้าที่และเป้าหมายของโครงการเลย

2. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่จะไปประสานขอความร่วมมือเกือบครึ่งที่รู้จักหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่แต่ไม่รู้ว่าแต่ละหน่วยงานมีบทบาทหน้าที่อะไร คือมีอยู่จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 ที่เหลือจำนวน 93 คน และ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 และ 14.20 ระบุว่า รู้จักหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งบทบาทหน้าที่เป็นอย่างดี และรู้เฉพาะหน่วยงานที่ปฏิบัติงานโครงการนี้เท่านั้น ตามลำดับ

3. ความกดดัน ความสนใจและความชำนาญที่จะปฏิบัติงานตามโครงการ ประมาณครึ่งหรือ 126 คน คิดเป็นร้อยละ 51.20 ตอบว่ายังมีความต้องการที่จะฝึกความชำนาญเพิ่มเติม รองลงมาจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 32.90 และ 31 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60 ระบุว่ามีความกดดัน ความสนใจและความชำนาญปานกลางและมาก ตามลำดับ แต่มีอยู่จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 ตอบว่างานนี้ไม่เหมาะสมกับตนเอง

4. การยอมรับของสมาชิกในครอบครัวในการเป็นอาสาสมัครหมู่บ้าน พบว่าส่วนใหญ่คือ 192 คน คิดเป็นร้อยละ 78.10 สมาชิกในครอบครัวเห็นด้วยและเต็มใจให้เป็นอาสาสมัครโครงการ รองลงมา จำนวน 36 คน 16 คน และ 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14.60, 6.50 และ 0.80 ระบุว่าสมาชิกในครอบครัวบางคนไม่เต็มใจให้ทำ ไม่มีความคิดเห็นและสมาชิกไม่เห็นด้วย ตามลำดับ

5. การมีเวลาให้กับการทำกิจกรรมของโครงการ อาสาสมัครหมู่บ้านประมาณครึ่งหนึ่งคือจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60 ระบุว่ามีความให้กับการกิจกรรมโครงการบางเวลาเท่านั้น มีเพียง 61 คน และ 55 คน คิดเป็นร้อยละ 24.80 และ 22.40 ที่มี

เวลาให้กับงานเต็มทีและมีเวลาให้กับงานส่วนใหญ่ ตามลำดับ ส่วนอีก 3 คน คิดเป็นร้อยละ

1.20 ระบุว่าไม่มีเวลาพอที่จะปฏิบัติงานของโครงการ

6. ความสามารถในการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการ อาสาสมัครหมู่บ้าน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 มีความเห็นว่าจะสามารถปฏิบัติงานได้เป็นบางกิจกรรม เท่านั้น รองลงมาจำนวน 60 คน และ 49 คน คิดเป็นร้อยละ 24.40 และ 19.90 มีความเห็นว่าจะสามารถปฏิบัติงานได้เป็นส่วนใหญ่และสามารถปฏิบัติงานได้ทุกกิจกรรม ตามลำดับ ที่เหลือจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.90 คิดว่าไม่สามารถปฏิบัติงานที่มอบหมายได้

7. ด้านระเบียบข้อบังคับของโครงการ อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวนครึ่งหนึ่งหรือ 123 คน ให้ความเห็นว่ามีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานบ้างเพียงเล็กน้อย ที่เหลือคือจำนวน 82 คน 34 คน และ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 33.40, 13.80 และ 2.80 ระบุว่า มีปัญหาอุปสรรคปานกลาง ไม่มีปัญหาอุปสรรคและมีปัญหาอุปสรรคมาก ตามลำดับ

8. การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานแก่อาสาสมัครหมู่บ้านเกือบครึ่งคือ 111 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10 ระบุว่า วัสดุอุปกรณ์ของโครงการมีเพียงบางส่วน รองลงมา คือจำนวน 88 คน และ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 และ 15.40 ระบุว่ายังขาดแคลน วัสดุอุปกรณ์เป็นส่วนใหญ่และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอแก่การปฏิบัติงานทุกกิจกรรม ตามลำดับ ส่วนที่เหลือจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 มีความเห็นว่าวัสดุอุปกรณ์โครงการมี เพียงพอแล้ว

9. ความพอใจของผู้รับบริการได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครองเด็กในพื้นที่โครงการอาสาสมัครหมู่บ้าน จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 เห็นว่าผู้รับบริการพอใจมาก รองลงมา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 35.40 และจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 ระบุว่า ผู้รับบริการพอใจเป็นบางเรื่องและพอใจปานกลาง ตามลำดับ มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40 ที่ระบุว่าผู้รับบริการไม่พอใจ

10. การปรับตัวเองให้เข้ากับผู้ร่วมงาน อาสาสมัครหมู่บ้านมากกว่าครึ่งคือจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 52 ระบุว่าสามารถปรับตัวเองได้เป็นบางโอกาส และจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 สามารถปรับตัวเองได้ทุกโอกาส ที่เหลือจำนวน 10 คน และ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 และ 0.40 ระบุว่าสามารถปรับตัวได้น้อยมากและไม่สามารถปรับตัวได้ ตามลำดับ

11. การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน อาสาสมัครหมู่บ้านมากกว่าครึ่งหรือ 130 คน คิดเป็นร้อยละ 52.80 ระบุว่าได้รับคำแนะนำชัดเจนทุกเรื่อง รองลงมาจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 40.20 ระบุว่าได้รับคำแนะนำแต่ไม่ชัดเจน ส่วนที่เหลือคือ 9 คน และ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 และ 3.30 ไม่ได้รับคำแนะนำแต่แก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้และไม่ได้รับคำแนะนำซึ่งไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ตามลำดับ

12. การได้รับความร่วมมือจากพ่อแม่ ผู้ปกครองในการใช้และผลิตสื่อ เกือบครึ่งหนึ่ง ระบุว่าได้รับความร่วมมือปานกลางคือมีจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 รองลงมาจำนวน 84 คน และ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 34.10 และร้อยละ 16.30 ระบุว่า ได้รับความร่วมมือดีมากและได้รับความร่วมมือน้อย ตามลำดับ ส่วนที่เหลือเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตอบว่าไม่ได้รับความร่วมมือ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร

รายการการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	$\bar{X}$	S.D	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
1. ความเข้าใจบทบาทหน้าที่และเป้าหมายโครงการ	2.16	0.75	น้อย
2. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่จะ ไปประสานขอความร่วมมือ	3.24	0.68	ปานกลาง
3. ความถนัด ความสนใจ และความชำนาญที่จะ ปฏิบัติงาน	2.54	0.74	ปานกลาง
4. การยอมรับของสมาชิกในครอบครัวให้เป็น อาสาสมัคร	3.70	0.63	มาก
5. การมีเวลาให้กับการทำกิจกรรมของโครงการ	2.71	0.85	ปานกลาง
6. ความสามารถในการปฏิบัติงานตามกิจกรรม	2.59	0.86	ปานกลาง
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับที่เป็น อุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน	2.25	0.72	น้อย
8. การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ของโครงการ	2.37	0.79	น้อย
9. ความพอใจของพ่อ-แม่ ผู้ปกครองในการรับ บริการ	3.00	0.86	ปานกลาง
10. การปรับตัวให้เข้ากับผู้ร่วมงานของอาสาสมัคร	3.39	0.59	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	$\bar{X}$	S.D	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
11. การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหา ในการทำงาน	3.42	0.73	มาก
12. การได้รับความร่วมมือจากพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง ในการใช้และผลิตสื่อ	3.17	0.70	ปานกลาง
รวม	2.88	0.33	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่าอาสาสมัครหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) โดยมีรายละเอียดการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ดังนี้

ความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ การยอมรับของสมาชิกในครอบครัวให้เป็นอาสาสมัคร, การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาในการทำงาน และการปรับตัวให้เข้ากับผู้ร่วมงานของอาสาสมัคร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.70, 3.42 และ 3.39 ตามลำดับ

ความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่จะไปประสานขอความ

ร่วมมือ, การได้รับความร่วมมือจากพ่อ-แม่ผู้ปกครองในการใช้และผลิตสื่อ, ความพอใจของพ่อ-แม่ผู้ปกครองในการรับบริการ, การมีเวลาให้กับการทำกิจกรรมของโครงการ, ความสามารถในการปฏิบัติงานตามกิจกรรม และความถนัด ความสนใจ และความชำนาญที่จะปฏิบัติงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.24, 3.17, 3.00, 2.71, 2.59 และ 2.54 ตามลำดับ

ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครในระดับน้อย 3 ข้อ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของโครงการ, ความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน และความเข้าใจบทบาทหน้าที่และเป้าหมายโครงการ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.37, 2.25 และ 2.16 ตามลำดับ

2.2 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการ โดยอาสาสมัครหมู่บ้าน

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

รายการการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเข้ารับการฝึกอบรมและรับทราบนโยบายของโครงการ	234	95.10	12	4.90
2. การสำรวจและแบ่งกลุ่มเด็กตามอายุ	207	84.10	39	15.90
3. การประชาสัมพันธ์ให้พ่อ-แม่ และผู้ปกครองเด็กเห็นความสำคัญของโครงการ	227	92.30	19	7.70
4. การถ่ายทอดความรู้แก่พ่อ-แม่ และผู้ปกครองเด็กด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ	220	89.40	26	10.60
5. การแนะนำพ่อ-แม่ และผู้ปกครองในการใช้สื่ออุปกรณ์สำหรับสอนเด็ก	215	87.40	31	12.60
6. การร่วมดำเนินกิจกรรมการผลิตสื่ออุปกรณ์กับเจ้าหน้าที่	206	83.70	46	16.30
7. การเยี่ยมและให้คำปรึกษาแนะนำแก่พ่อ-แม่ผู้ปกครองเด็ก	225	91.50	21	8.50
8. การจัดกิจกรรมเสริมพิเศษสำหรับเด็กหรือพ่อ-แม่ ผู้ปกครองเพิ่มเติม	154	62.60	92	37.40

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. การแนะนำพ่อ-แม่ผู้ปกครองให้นำเด็กไป ตรวจสุขภาพ	188	76.40	58	23.60
10. การทำการขึงน้ำพนักเด็ก	198	80.50	48	19.50
11. การจัดทำสมุดบันทึกสุขภาพเด็ก	150	61.00	96	39.00
12. การประสานงานกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอคำแนะนำ	200	81.30	46	18.70
13. การดำเนินการสังเกตและประเมินผลโครงการ	163	66.30	83	33.70
14. การดูแลและให้บริการวัสดุอุปกรณ์หรือ เครื่องเล่นสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	166	67.50	80	32.50
15. การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานในพื้นที่ รับผิดชอบ	152	61.80	94	38.20

จากตาราง 6 แสดงว่าอาสาสมัครหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการ ดังนี้

1. การเข้ารับการฝึกอบรมและรับทราบนโยบายตามโครงการพัฒนาเด็กโดย
ครอบครัว พบว่าเกือบทั้งหมดของอาสาสมัครหมู่บ้าน คือ 234 คน คิดเป็นร้อยละ 95.10 ได้
เข้ารับการฝึกอบรมและรับนโยบายโครงการ ส่วนที่เหลือเพียง 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.90
ไม่ได้เข้าร่วม

2. การสำรวจและแบ่งกลุ่มเด็กตามอายุ ปรากฏว่าอาสาสมัครส่วนใหญ่จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 84.10 ได้ดำเนินการ ส่วนที่เหลือ 39 คน คิดเป็นร้อยละ 15.90 ไม่ได้ดำเนินการ

3. บทบาทในการประชาสัมพันธ์ให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้เห็นความสำคัญของโครงการ พบว่าอาสาสมัครหมู่บ้านส่วนใหญ่ 227 คน คิดเป็นร้อยละ 92.30 ได้ดำเนินการ ส่วนที่เหลือ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70 ไม่ได้ดำเนินการ

4. การถ่ายทอดความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ นั้น พบว่าอาสาสมัครหมู่บ้านส่วนใหญ่ 220 คน คิดเป็นร้อยละ 89.40 ได้ดำเนินการ ส่วนที่เหลือ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.60 ไม่ได้ดำเนินการ

5. การแนะนำพ่อแม่ผู้ปกครองในการใช้สื่อ อุปกรณ์ สำหรับสอนเด็ก พบว่าส่วนใหญ่อาสาสมัครหมู่บ้าน จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 87.40 ได้ดำเนินการกิจกรรมนี้ ส่วนอีก 31 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60 ไม่ได้ดำเนินการ

6. การร่วมดำเนินการในกิจกรรมการผลิตสื่ออุปกรณ์ร่วมกับเจ้าหน้าที่ ส่วนใหญ่อาสาสมัครหมู่บ้าน จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 83.70 ได้ดำเนินการ ส่วนที่เหลือ 46 คน คิดเป็นร้อยละ 16.30 ไม่ได้ดำเนินการ

7. กิจกรรมการเยี่ยมและการให้คำปรึกษาแนะนำแก่พ่อแม่ผู้ปกครอง อาสาสมัครหมู่บ้าน จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 91.50 ได้ปฏิบัติงานในกิจกรรมนี้ ส่วนที่เหลือ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 ไม่ได้ดำเนินการ

8. การจัดกิจกรรมเสริมพิเศษสำหรับเด็กหรือพ่อแม่ผู้ปกครองเพิ่มเติม พบว่าอาสาสมัครเกินครึ่งคือจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 62.60 ที่ได้ดำเนินการ ส่วนที่เหลือ จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 37.40 ไม่ได้ดำเนินการ

9. การนำเด็กไปรับการตรวจสุขภาพ อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 76.40 ได้ดำเนินการ ส่วนที่เหลือจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 23.60 ไม่ได้ดำเนินการ

10. การทำการขังน้ำหนักรเด็ก พบว่าอาสาสมัครส่วนใหญ่คือ จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 80.50 ได้ดำเนินการ ส่วนอีก 48 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 ไม่ได้ดำเนินการ

11. การจัดทำสมุดบันทึกสุขภาพเด็ก อาสาสมัครหมู่บ้านเกินครึ่งที่ได้ดำเนินการ คือมีทั้งหมด 150 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 ส่วนที่เหลือจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 ไม่ได้ดำเนินการ

12. การประสานงานกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอคำแนะนำ อาสาสมัครหมู่บ้าน จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 81.30 ได้ดำเนินการ ส่วนอีก 46 คน คิดเป็นร้อยละ 18.70 ไม่ได้ดำเนินการ

13. กิจกรรมการสังเกตและประเมินผลโครงการ ปรากฏว่าอาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 66.30 ได้ดำเนินการ ที่เหลือจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70 ไม่ได้ดำเนินการ

14. การดูแลและให้บริการวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าอาสาสมัครหมู่บ้าน จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 ได้ดำเนินการ ส่วนอีก 80 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 ไม่ได้ดำเนินการ

15. การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบ อาสาสมัครหมู่บ้านเกินครึ่งคือจำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 61.80 ที่ได้ดำเนินการ ส่วนอีก 94 คน คิดเป็นร้อยละ 38.20 ไม่ได้ดำเนินการ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการ
โดยอาสาสมัครหมู่บ้าน

รายการการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	$\bar{X}$	S.D	ระดับการปฏิบัติ
1. การเข้ารับการฝึกอบรมและรับทราบนโยบาย ของโครงการ	0.95	0.22	มาก
2. การสำรวจและแบ่งกลุ่มเด็กตามอายุ	0.84	0.37	มาก
3. การประชาสัมพันธ์ให้พ่อ-แม่ผู้ปกครองเด็ก เห็นความสำคัญของโครงการ	0.92	0.27	มาก
4. การถ่ายทอดความรู้แก่พ่อ-แม่ผู้ปกครองเด็ก ด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ	0.89	0.31	มาก
5. การแนะนำพ่อแม่ผู้ปกครองในการใช้สื่อ อุปกรณ์สำหรับเด็ก	0.87	0.33	มาก
6. การร่วมดำเนินกิจกรรมการผลิตสื่ออุปกรณ์ กับเจ้าหน้าที่	0.84	0.37	มาก
7. การเยี่ยมและให้คำปรึกษาแนะนำแก่พ่อ-แม่ ผู้ปกครองเด็ก	0.91	0.28	มาก
8. การจัดกิจกรรมเสริมพิเศษสำหรับเด็กหรือ พ่อแม่ผู้ปกครองเพิ่มเติม	0.63	0.48	มาก
9. การแนะนำพ่อ-แม่ผู้ปกครองให้นำเด็กไป ตรวจสุขภาพ	0.76	0.43	มาก
10. การทำการรณรงค์นำเด็ก	0.80	0.40	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	$\bar{X}$	S.D	ระดับการปฏิบัติ
11. การจัดทำสมุดบันทึกสุขภาพเด็ก	0.61	0.49	มาก
12. การประสานงานกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอคำแนะนำ	0.81	0.39	มาก
13. การดำเนินการสังเกตและประเมินผลโครงการ	0.66	0.47	มาก
14. การดูแลและให้บริการวัสดุอุปกรณ์หรือ เครื่องเล่นสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0.67	0.47	มาก
15. การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานในพื้นที่ รับผิดชอบ	0.62	0.49	มาก
รวม	0.79	0.20	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่าอาสาสมัครหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 0.79$) ทั้งหมด โดยมีรายละเอียดการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการ ดังนี้

การเข้ารับการฝึกอบรมและรับทราบนโยบายของโครงการ, การประชาสัมพันธ์ให้พ่อ-แม่ผู้ปกครองเด็กเห็นความสำคัญของโครงการ, การเยี่ยมและให้คำปรึกษาแนะนำแก่พ่อ-แม่ผู้ปกครอง, การถ่ายทอดความรู้แก่พ่อ-แม่ผู้ปกครองเด็กด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ, การแนะนำพ่อ-แม่ผู้ปกครองในการใช้สื่ออุปกรณ์สำหรับสอนเด็ก, การสำรวจและแบ่งกลุ่ม

เด็กตามอายุ, การร่วมดำเนินกิจกรรมการผลิตสื่ออุปกรณ์กับเจ้าหน้าที่, การประสานงานกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอคำแนะนำ, การทำการชั่งน้ำหนักเด็ก และการนำเด็กไปตรวจสุขภาพ, การดูแลและให้บริการวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, การดำเนินการสังเกตและประเมินผลโครงการ, การจัดทำกิจกรรมเสริมพิเศษสำหรับเด็กหรือพ่อ-แม่ผู้ปกครองเพิ่มเติม, การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบ และการทำสมุดบันทึกสุขภาพเด็ก โดยมีค่าเฉลี่ย 0.95, 0.92, 0.91, 0.89, 0.87, 0.84, 0.84, 0.81, 0.80, 0.76, 0.67, 0.66, 0.63, 0.62 และ 0.61 ตามลำดับ

2.3 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของ โครงการ โดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการ โดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ

รายการการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
1. การชี้แจงการดำเนินงานของโครงการ		
1.1 ชี้แจงได้ชัดเจนมาก	46	18.70
1.2 ชี้แจงได้ชัดเจนพอสมควร	168	68.30
1.3 ชี้แจงได้ยังไม่ชัดเจน	29	11.80
1.4 ไม่ได้ดำเนินการ	3	1.20
2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในตำบล หมู่บ้าน ในการวางแผนปฏิบัติงานโครงการ		
2.1 มีส่วนร่วมมาก	127	51.60
2.2 มีส่วนร่วมน้อย	101	41.10
2.3 ไม่มีส่วนร่วม	11	4.50
2.4 เจ้าหน้าที่ไม่เปิดโอกาส	7	2.80
3. การประเมินทัศนคติเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่		
3.1 ชี้แจงได้ชัดเจนมาก	76	30.90
3.2 ชี้แจงได้ชัดเจนพอสมควร	147	59.80
3.3 ชี้แจงได้ยังไม่ชัดเจน	18	7.30
3.4 ไม่ได้ดำเนินการ	5	2.00

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
4. การประชุมเทศบาลสาสมัครหมู่บ้านและผู้ประสานงาน		
4.1 ชี้แจงได้ชัดเจนมาก	57	23.20
4.2 ชี้แจงได้ชัดเจนพอสมควร	161	65.40
4.3 ชี้แจงได้ยังไม่ชัดเจน	21	8.50
4.4 ไม่ได้ดำเนินการ	7	2.80
5. การจัดกลุ่มสนทนาเยาวชนในเรื่องการพัฒนา เด็กวัย 0-6 ปี		
5.1 ดำเนินการให้ข้อคิดข้อเสนอแนะดีมาก	70	28.50
5.2 ดำเนินการให้ข้อคิดข้อเสนอแนะพอสมควร	146	59.30
5.3 ยังไม่มีความชัดเจน	16	6.50
5.4 ไม่มีการดำเนินการ	14	5.70
6. การปรับปรุงแหล่งความรู้ในหมู่บ้านด้านการ พัฒนาเด็กโดยครอบครัว		
6.1 มีการเพิ่มเติมเอกสารและสื่อต่าง ๆ	52	21.10
6.2 มีเอกสารและสื่อเพียงพอแล้ว	19	7.70
6.3 ยังขาดเอกสารสื่อความรู้ด้านโครงการ	160	65.10
6.4 ไม่มีแหล่งความรู้ในหมู่บ้าน	15	6.10

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
7. การเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อมวลชนและบุคคล		
7.1 มีการเผยแพร่บ่อยครั้งมาก (ทุกเดือน)	77	31.30
7.2 มีการเผยแพร่บ้างพอสมควร (3-4 เดือนครั้ง)	105	42.70
7.3 มีการเผยแพร่าน ๗ ครั้ง (ปีละครั้ง)	55	22.40
7.4 ไม่มีการดำเนินการ	9	3.60
8. การจัดกิจกรรมวันนัดพบที่คลินิกตรวจสุขภาพ		
8.1 พ่อแม่ผู้ปกครองไปร่วมสม่ำเสมอทุกครั้ง	122	49.60
8.2 พ่อแม่ผู้ปกครองไปร่วมบ้างพอสมควร	99	40.20
8.3 พ่อแม่ผู้ปกครองไปร่วมน้อยครั้งมาก	13	5.30
8.4 ไม่มีการจัดวันนัดพบในพื้นที่	12	4.90
9. การประชาสัมพันธ์โครงการและประกาศเกียรติคุณ ของอาสาสมัครหมู่บ้าน		
9.1 ดำเนินการสม่ำเสมอ	47	19.10
9.2 ดำเนินการบ้างเป็นบางครั้ง	128	52.10
9.3 ดำเนินการน้อยมาก	36	14.60
9.4 ไม่ได้ดำเนินการ	35	14.20

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
10. ครูในโรงเรียนดำเนินการสอนการเลี้ยงดูเด็ก วัย 0-6 ปี ให้กับนักเรียนในโรงเรียน		
10.1 ดำเนินการสม่ำเสมอ	115	46.80
10.2 ดำเนินการบ้างพอสมควร	105	42.70
10.3 ดำเนินการน้อยมาก	20	8.10
10.4 ไม่ได้ดำเนินการ	6	2.40
11. เด็กนักเรียนระดับตั้งแต่ ป.5 ขึ้นไป มีการผลิตสื่อ หรือมีกิจกรรมในการเลี้ยงดูเด็ก		
11.1 มีการดำเนินการเป็นส่วนใหญ่	52	21.10
11.2 มีการดำเนินการบ้างพอสมควร	131	53.30
11.3 มีการดำเนินการน้อยมาก	48	19.50
11.4 ไม่มีการดำเนินการ	15	6.10
12. การทำกิจกรรมเสริมที่เป็นประโยชน์ต่อการ ปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้าน		
12.1 การให้คำแนะนำและสอนทำสื่อ ของเล่น และให้เอกสารเสริมเพิ่มเติม	47	19.10
12.2 การให้คำแนะนำในการทำอาหารเสริม	37	15.10

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
12.3 จัดประชุมเสริมความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก	22	8.90
12.4 การเข้ามาช่วยัดพบพ่อแม่ผู้ปกครอง	18	7.30
12.5 การให้ความรู้เพิ่มเติมในการปฏิบัติงานตามโครงการ	13	5.30
12.6 การช่วยตรวจสอบสุขภาพเด็ก ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง	11	4.50
12.7 การจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน	6	2.40
12.8 การร่วมสร้างสนามเด็กเล่น	2	0.80
12.9 การจัดอบรมกลุ่มแม่บ้านในด้านอาชีพ	2	0.80
12.10 การสนับสนุนหนังสืออ่าน วิดีทัศน์	1	0.40

จากตาราง 8 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัด อำเภอปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการมากน้อยไม่เหมือนกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีรายละเอียดการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมดังนี้

1. การชี้แจงการดำเนินงานของโครงการแก่คณะกรรมการสภาตำบล กรรมการหมู่บ้าน คปต. และผู้นำชุมชนให้เข้าใจนั้น อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 68.30 มีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่ชี้แจงได้ชัดเจนพอสมควร รองลงมาจำนวน 46 คน และ 29 คน คิดเป็นร้อยละ 18.70 และ 11.80 ระบุว่าชี้แจงได้ชัดเจนมากและ

ชี้แจงได้ยังไม่ชัดเจน ตามลำดับ ที่เหลือจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.20 ระบุว่า
เจ้าหน้าที่ไม่ได้ดำเนินการ

2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในตำบล หมู่บ้าน เพื่อวางแผนปฏิบัติงาน
โครงการอาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 51.60 ระบุว่ามีส่วนร่วมมาก
รองลงมาจำนวน 101 คน และ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 และ 4.50 ให้ความเห็นว่า
มีส่วนร่วมน้อยและไม่มีส่วนร่วม ตามลำดับ ส่วนที่เหลือจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80
ระบุว่าเจ้าหน้าที่ไม่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม

3. การจัดประชุมเฝ้าดูเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ เช่น สาธารณสุขตำบล ครูอาสาสมัคร
การศึกษาเอกโรงเรียน ครู คปค. พบว่า อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ
59.80 ระบุว่ามีการชี้แจงได้ชัดเจนพอสมควร รองลงมา จำนวน 76 คน และ 18 คน
คิดเป็นร้อยละ 30.90 และ 7.30 ให้ความเห็นว่า ชี้แจงได้ชัดเจนมาก และชี้แจงได้ยังไม่
ชัดเจน ตามลำดับ ที่เหลือจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ระบุว่าเจ้าหน้าที่ไม่ได้
ดำเนินการ

4. การประชุมเฝ้าดูอาสาสมัครหมู่บ้าน ผู้ประสานงาน ผู้ทำหน้าที่หอบกระจายข่าว และ
ผู้นำเยาวชน ในเรื่องนโยบายและวิธีการถ่ายทอดความรู้ อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 161
คน คิดเป็นร้อยละ 65.40 ให้ความเห็นว่าการชี้แจงได้ชัดเจนพอสมควร รองลงมาคือ
จำนวน 57 คน และ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 23.20 และ 8.50 ระบุว่าชี้แจงได้ชัดเจน
มากและชี้แจงได้ยังไม่ชัดเจน ตามลำดับ ที่เหลือจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80
ระบุว่าไม่ได้ดำเนินการ

5. การจัดกลุ่มสนทนาเยาวชนในเรื่องการนันทนาการวัย 0-6 ปี และการเตรียมตัว
เป็นพ่อแม่ที่ดี อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 59.30 เห็นว่าเจ้าหน้าที่
ให้ข้อคิดข้อเสนอแนะชัดเจนพอสมควร รองลงมา 70 คน และ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50

และ 6.50 ระบุว่าให้ข้อคิดข้อเสนอแนะชัดเจนดีมาก และไม่มีความคิดเห็น ตามลำดับ ส่วนที่เหลือจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.10 ระบุว่าไม่ได้ดำเนินการ

6. การปรับปรุงแหล่งความรู้ในหมู่บ้านเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว
 อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 65.10 มีความเห็นว่า ยังขาดการปรับปรุงเพิ่มเติมเอกสารและสื่อความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการ รองลงมาจำนวน 52 คน และ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 21.10 และ 7.70 ระบุว่ามีการเพิ่มเติมเอกสารและสื่อต่าง ๆ และเห็นว่ามีเอกสารและสื่อเพียงพอแล้ว ตามลำดับ ส่วนอีก 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.10 ระบุว่าไม่มีการดำเนินการ

7. การจัดการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อมวลชนและบุคคล ได้แก่ หอกระจายข่าว พระธรรมเทศนา การประชุมพบปะ อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 42.70 ระบุว่ามีการเผยแพร่บ้างพอสมควร รองลงมา จำนวน 77 คน และ 55 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 และ 22.40 ระบุว่ามีการเผยแพร่บ่อยครั้งมาก และมีการเผยแพร่ นาน ๆ ครั้ง ตามลำดับ ที่เหลือจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60 ระบุว่าไม่มีการดำเนินการ

8. การจัดกิจกรรมวันนัดพบที่คลินิกตรวจสุขภาพ อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 122 คน, 99 คน และ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 49.60, 40.20 และ 5.30 มีความเห็นว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองไปร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ พ่อแม่ผู้ปกครองไปร่วมบ้างพอสมควร และพ่อแม่ผู้ปกครองไปร่วมน้อยมาก ตามลำดับ ส่วนที่เหลือจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.90 ระบุว่าไม่มีการดำเนินการในพื้นที่

9. การประชาสัมพันธ์โครงการและประกาศเกียรติคุณของอาสาสมัครหมู่บ้าน
 อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 128 คน 47 คน และ 36 คน คิดเป็นร้อยละ 52.10, 19.10 และ 14.60 ระบุว่าเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการบ้างเป็นบางครั้ง ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ

และดำเนินการน้อยมาก ตามลำดับ ส่วนที่เหลือ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.20 ระบุว่าเจ้าหน้าที่ไม่ได้ดำเนินการ

10. การจัดให้ครูในโรงเรียนได้ดำเนินการสอนเรื่องการเลี้ยงดูเด็กวัย 0-6 ปี ให้กับนักเรียนชั้น ป.5, ป.6 ในโรงเรียน อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 115 คน และ 105 คน คิดเป็นร้อยละ 46.80 และ 42.70 ระบุว่ามีการดำเนินการสม่ำเสมอ และมีการดำเนินการบ้างพอสมควร ตามลำดับ ที่เหลือจำนวน 20 คน และ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.10 และ 2.40 ระบุว่าได้ดำเนินการน้อยมาก และไม่ได้ดำเนินการ ตามลำดับ

11. การสนับสนุนให้เด็กนักเรียนระดับชั้น ป.5 - ป.6 ในพื้นที่มีการผลิตสื่อหรือทำกิจกรรมเลี้ยงดูเด็ก อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 ระบุว่ามีการดำเนินการบ้างพอสมควร รองลงมา จำนวน 52 คน และ 48 คน คิดเป็นร้อยละ 21.10 และ 19.50 มีความเห็นว่าการดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ และมีการดำเนินการน้อยมาก ตามลำดับ ส่วนที่เหลือจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.10 ระบุว่าไม่มีการดำเนินการ

12. การทำกิจกรรมเสริมโดยเจ้าหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้าน ปรากฏว่าอาสาสมัครหมู่บ้านได้แสดงความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่โครงการได้ดำเนินกิจกรรมเสริมที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้านมากที่สุด คือ การให้คำแนะนำในการสอนทำสื่อท้องถิ่น ของเล่นเด็ก และเอกสารเสริมความพร้อมเพิ่มเติม โดยอาสาสมัครกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามปลายเปิดมีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 19.10 รองลงมาอาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 37, 22, 18, 13 และ 11 คน ระบุว่าเจ้าหน้าที่ได้ให้คำแนะนำในการทำอาหารเสริม การจัดประชุมเสริมความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก การเข้ามาช่วยนัดพบพ่อ-แม่ผู้ปกครอง การให้ความรู้เพิ่มเติมในการปฏิบัติงานตามโครงการ และการช่วยตรวจสุขภาพเด็ก ซึ่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง คิดเป็นร้อยละ 15.10, 8.90, 7.30, 5.30 และ 4.50 ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการ โดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ

การปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการโดยเจ้าหน้าที่ ระดับจังหวัด อำเภอ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ มีส่วนร่วม
1. การชี้แจงการดำเนินงานของโครงการ	3.04	0.69	ปานกลาง
2. การให้คณะกรรมการตำบลหมู่บ้านร่วมวางแผน ปฏิบัติงาน	3.41	0.71	มาก
3. การประชุมเพื่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่	3.20	0.65	ปานกลาง
4. การประชุมเพื่ออาสาสมัครหมู่บ้านและผู้ประสานงาน โครงการ	3.09	0.65	ปานกลาง
5. การจัดกลุ่มสนทนาเยาวชน	3.11	0.75	ปานกลาง
6. การปรับปรุงแหล่งความรู้ในหมู่บ้าน	2.44	0.89	น้อย
7. การเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อมวลชนและบุคคล	3.02	0.83	ปานกลาง
8. การจัดกิจกรรมวันเด็กที่คลินิกตรวจสุขภาพ	3.35	0.79	มาก
9. การประชาสัมพันธ์โครงการและประกาศเกียรติคุณ อาสาสมัครหมู่บ้าน	2.76	0.92	ปานกลาง
10. การดำเนินการให้มีการสอนการเลี้ยงเด็กในโรงเรียน	3.34	0.73	มาก
11. การส่งเสริมให้เด็กนักเรียนผลิตสื่อและมีกิจกรรม เลี้ยงดูเด็ก	2.89	0.80	ปานกลาง
รวม	3.06	0.46	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่าอาสาสมัครหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการโดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.06$) โดยมีรายละเอียดการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการ ดังนี้

ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ เป็นรายชื่อ พบว่า มีความคิดเห็นในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ การให้คณะกรรมการตำบลหมู่บ้านร่วมวางแผนปฏิบัติงาน, การจัดกิจกรรมวันนัดพบที่คลินิกตรวจสุขภาพ, การดำเนินการให้มีการสอนการเลี้ยงเด็กในโรงเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.41, 3.35 และ 3.34 ตามลำดับ

ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ ในระดับปานกลาง 7 ข้อ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่, การจัดกลุ่มสนทนาเยาวชน, การประชุมนิเทศอาสาสมัครหมู่บ้านและผู้ประสานงานโครงการ, การชี้แจงการดำเนินงานของโครงการ, การเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อมวลชนและบุคคล, การส่งเสริมให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนผลิตสื่อและมีกิจกรรมเลี้ยงดูเด็ก และการประชาสัมพันธ์โครงการและประกาศเกียรติคุณอาสาสมัครหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.20, 3.11, 3.09, 3.04, 3.02, 2.89 และ 2.76 ตามลำดับ

ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ ในระดับน้อย 1 ข้อ ได้แก่ การปรับปรุงแหล่งความรู้ในหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.44

ตาราง 10 สรุปค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

รายการปฏิบัติงานตามโครงการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร	2.88	0.33	ปานกลาง
2. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน	0.79	0.20	มาก
3. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ	3.06	0.46	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงว่าอาสาสมัครหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัครในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้านในระดับมาก ($\bar{X} = 0.79$) และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการ โดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตาม
โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว วิเคราะห์โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส
ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานทั้ง 6 ข้อ ทั้งนี้ได้ทดสอบ
ความแตกต่างทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 11-16

ตาราง 11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการ
พัฒนาเด็กโดยครอบครัว จำแนกตามเพศ

รายการการปฏิบัติงานตามโครงการ	ชาย		หญิง		t
	(n = 39)		(n = 207)		
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
1. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร	2.80	0.33	2.89	0.33	1.69
2. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน	0.75	0.22	0.79	0.20	1.06
3. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ	2.89	0.58	3.09	0.43	2.06*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่า อาสาสมัครหมู่บ้านเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็น
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร

และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ

ตาราง 12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จำแนกตามอายุ

รายการการปฏิบัติงานตามโครงการ	อายุต่ำกว่า 30 ปี (n = 88)		อายุ 30 ปีขึ้นไป (n = 158)		t
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
1. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร	2.89	0.33	2.87	0.33	0.42
2. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน	0.80	0.17	0.78	0.22	0.74
3. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ	3.05	0.49	3.06	0.44	0.22

จากตาราง 12 แสดงว่า อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ

ตาราง 13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จำแนกตามสถานภาพการสมรส

รายการการปฏิบัติงานตามโครงการ	โสด		สมรส		t
	(n = 29)		(n = 217)		
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
1. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร	2.78	0.39	2.89	0.32	1.54
2. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน	0.83	0.15	0.78	0.21	1.71
3. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ	3.01	0.48	3.07	0.46	0.63

จากตาราง 13 แสดงว่า อาสาสมัครหมู่บ้านที่โสดและสมรสแล้ว มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการ โดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ

ตาราง 14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จำแนกตามระดับการศึกษา

รายการการปฏิบัติงานตามโครงการ	ระดับประถมศึกษา		ระดับมัธยมศึกษา		t
	(n = 213)		(n = 33)		
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
1. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร	2.89	0.33	2.84	0.34	0.77
2. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน	0.78	0.21	0.82	0.15	1.18
3. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ	3.06	0.47	3.03	0.39	0.39

จากตาราง 14 แสดงว่า อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ

ตาราง 15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จำแนกตามรายได้

รายการการปฏิบัติงานตามโครงการ	มีรายได้ (n = 179) $\bar{X}$ S.D	ไม่มีรายได้ (n = 67) $\bar{X}$ S.D	t
1. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร	2.89 0.32	2.84 0.35	1.09
2. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน	0.78 0.19	0.80 0.23	0.77
3. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ	3.09 0.41	2.98 0.57	1.35

จากตาราง 15 แสดงว่า อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีรายได้ และไม่มีรายได้ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ

ตาราง 16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตาม
โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จำแนกตามอาชีพ

รายการการปฏิบัติงานตามโครงการ	อาชีพการเกษตร		อาชีพที่ไม่ใช่การเกษตร		t
	(n = 217)		(n = 29)		
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
1. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร	2.88	0.33	2.84	0.35	0.65
2. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน	0.79	0.20	0.77	0.18	0.61
3. การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ	3.06	0.46	3.06	0.43	0.02

จากตาราง 16 แสดงว่า อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีอาชีพทางการเกษตรและอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพการเกษตร มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ

ตอนที่ 4 กิจกรรมการปฏิบัติงานที่ภาคภูมิใจ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตาม
โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว เป็นการวิเคราะห์และแปลผลเกี่ยวกับกิจกรรมการปฏิบัติงาน
ที่ภาคภูมิใจของอาสาสมัครหมู่บ้าน ปัญหาอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงาน รวมทั้งข้อเสนอแนะ
หรือความคิดเห็นที่มีต่อโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน
จากคำถามแบบปลายเปิด รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 17-19

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามความคิดเห็นด้านกิจกรรม
การปฏิบัติงานที่ภาคภูมิใจ

รายการการปฏิบัติงานที่ภาคภูมิใจ	จำนวน	ร้อยละ
1. การปฏิบัติงานแล้วพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดี	48	19.51
2. การพัฒนาเด็กในหมู่บ้านให้มีสุขภาพดีขึ้น	45	18.29
3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ตามโครงการ พัฒนาเด็กโดยครอบครัว	36	14.60
4. เด็กในหมู่บ้านได้รับอาหารเสริมทุกเดือน	20	8.13
5. เด็กในหมู่บ้านได้รับการเลี้ยงดูที่ดีขึ้น	11	4.47
6. สามารถปฏิบัติงานตามโครงการได้ดี เนื่องจาก เจ้าหน้าที่ให้ความสนใจติดตามแนะนำสม่ำเสมอ	10	4.07
7. มีส่วนร่วมในการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน	6	2.44
8. มีส่วนทำกิจกรรมเสริมเกี่ยวกับเด็กเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ	5	2.03

จากตาราง 17 แสดงว่า กิจกรรมการปฏิบัติงานที่อาสาสมัครหมู่บ้านมีความภูมิใจมากที่สุด คือ การปฏิบัติงานแล้วทำให้พ่อ-แม่ ผู้ปกครองเด็กในหมู่บ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยมีอาสาสมัครหมู่บ้านที่ภูมิใจ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51 รองลงมา อาสาสมัครหมู่บ้านจำนวน 45, 36, 20, 11, 10, 6 และ 5 คน ระบุว่า มีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยพัฒนาเด็กในหมู่บ้านให้มีสุขภาพดีขึ้น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน เด็กในหมู่บ้านได้รับอาหารเสริม เด็กในหมู่บ้านได้รับการเลี้ยงดูที่ดีขึ้น สามารถปฏิบัติงานตามโครงการได้ดี การมีส่วนร่วมในการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน และการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมเสริมเกี่ยวกับเด็กเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 18.29, 14.60, 8.13, 4.47, 4.07, 2.44 และ 2.03 ตามลำดับ

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

รายการปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กไม่ให้ความสำคัญ ไม่เข้าใจโครงการ และไม่ให้ความร่วมมือ	52	21.14
2. พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กไม่มีเวลา	39	15.85
3. วัสดุอุปกรณ์และสื่อที่ใช้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ	37	15.04
4. ยังไม่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน	15	6.09
5. พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กยากจน รายได้น้อย	12	4.88
6. อาสาสมัครหมู่บ้านมีการะับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาปฏิบัติงานโครงการ	9	3.66
7. ไม่มีสนามเด็กเล่นในหมู่บ้าน	8	3.25
8. เจ้าหน้าที่ทิ้งช่วงในการออกติดตามแนะนำ	6	2.44
9. พ่อแม่นำเด็กไปไร่-นาด้วย	3	1.22
10. พ่อแม่เด็กไม่รู้หนังสือ	1	0.41
11. พ่อแม่เด็กขี้มึนแล้วไม่ส่งคืน	1	0.41
12. มีการเปลี่ยนตัวอาสาสมัครหมู่บ้านบ่อย	1	0.41

จากตาราง 18 แสดงว่าอาสาสมัครหมู่บ้านประสบกับปัญหาอุปสรรคมากที่สุดในเรื่อง พ่อ-แม่ ผู้ปกครองเด็กไม่ให้ความสำคัญ ไม่เข้าใจโครงการและไม่ให้ความร่วมมือ ซึ่งมีอาสาสมัครหมู่บ้านที่ประสบปัญหาจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 21.14 รองลงมาคือ พ่อ-แม่ ผู้ปกครองเด็กไม่มีเวลา และวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อที่ใช้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ซึ่งมีอยู่จำนวน 39 คน และ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 15.85 และ 15.04 ตามลำดับ ส่วนปัญหาอุปสรรคนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ ยังไม่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน, พ่อ-แม่ ผู้ปกครองเด็กยากจน, อาสาสมัครหมู่บ้านมีการะวันผัดขอบมาก, ไม่มีสนามเด็กเล่นในหมู่บ้าน, เจ้าหน้าที่ทิ้งช่วงในการออกติดตามแนะนำ, พ่อ-แม่ นำเด็กไปไ้ร่นา, พ่อ-แม่เด็กไม่รู้หนังสือ, ยืมสื่อแล้วไม่ส่งคืน และปัญหาการเปลี่ยนตัวอาสาสมัครหมู่บ้านบ่อย

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามการให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นที่มีต่อโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

รายการข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ต้องการให้โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวขยาย เวลาและขยายพื้นที่ไปยังหมู่บ้านอื่น ๆ	55	22.36
2. ควรเพิ่มสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และของเล่นเด็กให้ เพียงพอกับเด็กในโครงการ	34	18.82
3. โครงการควรจัดอบรมพ่อ-แม่ ผู้ปกครองเด็ก และ อาสาสมัครหมู่บ้านให้บ่อยครั้งขึ้น	23	9.35
4. ควรดำเนินการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครบทุกหมู่บ้าน	22	8.94
5. โครงการควรสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมในการทำ กิจกรรม	21	8.54
6. โครงการควรเห็นความสำคัญของอาสาสมัครหมู่บ้าน	14	5.69
7. เจ้าหน้าที่ควรออกติดตามนิเทศติดตามผลการทำงานของ อาสาสมัครบ่อย ๆ	12	4.88
8. โครงการการจัดอาหารเสริมให้เด็กอย่างน้อยเดือนละ 1-2 ครั้ง	9	3.66
9. โครงการควรจัดสร้างสนามเด็กเล่นในหมู่บ้าน	7	2.85
10. ควรให้เจ้าหน้าที่ออกมาสอนการผลิตสื่ออย่างสม่ำเสมอ	6	2.44
11. ควรจัดให้มีกองทุนอาหารเสริมสำหรับเด็ก	3	1.23
12. ควรจัดอาชีพเสริมให้กับพ่อ-แม่ ผู้ปกครองที่ยากจน	2	0.82

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
13. ควรให้มีหน่วยงานเกษตรเข้าร่วมโครงการด้วย	2	0.82
14. ควรให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและสุขภาพเด็กมากขึ้น	1	0.41
15. ควรมีที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ของเล่นเด็กให้เป็นสัดส่วน	1	0.41

จากตาราง 19 แสดงว่า อาสาสมัครหมู่บ้านมีข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่อโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวในด้าน ต้องการให้มีการขยายเวลาและพื้นที่ของโครงการไปยังหมู่บ้านอื่นมากที่สุด จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 22.36 รองลงมา ให้มีการเพิ่มสื่อ วัสดุอุปกรณ์และของเล่นเด็กให้เพียงพอ, ควรจัดอบรมพ่อ-แม่ ผู้ปกครองเด็ก และอาสาสมัครหมู่บ้านให้บ่อยครั้งขึ้น, ควรดำเนินการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครบทุกหมู่บ้าน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 18.82, 9.35 และ 8.94 ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ ควรสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมในการทำกิจกรรม, ควรเห็นความสำคัญของอาสาสมัครหมู่บ้าน, เจ้าหน้าที่ควรออกนิเทศติดตามผลการทำงานของอาสาสมัครบ่อย ๆ, การจัดอาหารเสริมให้เด็กอย่างน้อยเดือนละ 1-2 ครั้ง, ควรจัดสร้างสนามเด็กเล่นในหมู่บ้าน, เจ้าหน้าที่ควรออกมาสอนการผลิตสื่อสม้าเสมอ, ควรจัดให้มีกองทุนอาหารเสริมสำหรับเด็ก, ควรจัดอาชีพเสริมให้กับพ่อ-แม่ ผู้ปกครองที่ยากจน, ควรให้มีหน่วยงานเกษตรเข้าร่วมโครงการด้วย, ควรให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและสุขภาพเด็กมากขึ้น และควรมีที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ของเล่นเด็กให้เป็นสัดส่วน

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ในด้านเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหมู่บ้าน และวัตถุประสงค์การเข้าร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ
4. เพื่อรวบรวมปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้าน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการที่จะพัฒนาโครงการนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแตกต่างกัน
2. อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแตกต่างกัน

3. อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแตกต่างกัน

4. อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแตกต่างกัน

5. อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแตกต่างกัน

6. อาสาสมัครหมู่บ้านที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นอาสาสมัครที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากจำนวนภาค 2 ภาค โดยสุ่มจังหวัดตัวอย่างภาคละ 50 เปอร์เซ็นต์ ได้ทั้งหมด 5 จังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 246 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีหนังสือจากกองส่งเสริมปฏิบัติการถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาเอกโรงเรียนจังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชร พิจิตร ขอนแก่น และสุรินทร์ ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวไปดำเนินการสัมภาษณ์อาสาสมัครหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยนัดหมายให้มาพบ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหมู่บ้าน ได้ใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างจำนวนทั้งสิ้น 246 ฉบับ ทำการสัมภาษณ์ครบตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการสัมภาษณ์แล้วได้ข้อมูลกลับคืนมา ได้ทำการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้าน ได้ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ แล้วคำนวณค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส

ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าที (t-test)

4.4 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้าน
ได้วิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการ
พัฒนาเด็กโดยครอบครัว เขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้าน โดยสรุปพบว่าอาสาสมัครหมู่บ้านส่วนใหญ่
เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.10 ส่วนเพศชายมีเพียงร้อยละ 15.90 เท่านั้น ซึ่งมากกว่า
ครึ่งที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 64.20 และมีอายุต่ำกว่า 30 ปีลงมา คิดเป็น
ร้อยละ 35.80 อาสาสมัครหมู่บ้านส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 88.20 สมรสแล้ว มีเพียงร้อยละ
11.80 เท่านั้นที่ยังเป็นโสด ในด้านการศึกษาส่วนใหญ่พบว่ามีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา
คิดเป็นร้อยละ 86.60 มีเพียงร้อยละ 13.40 ที่มีการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา สำหรับรายได้
ส่วนใหญ่จะมีรายได้คิดเป็นร้อยละ 72.80 ที่เหลืออีก 27.20 ไม่มีรายได้เป็นของตนเอง ส่วน
อาชีพนั้นพบว่ามีอาชีพทางการเกษตร คือ ทำไร่ ทำนาเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 88.20
ที่เหลืออีกร้อยละ 11.80 จะมีอาชีพที่มีใช้การเกษตร ได้แก่ รับจ้าง ค้าขาย เป็นต้น สำหรับ
การเข้าเป็นอาสาสมัครหมู่บ้านมีจำนวนใกล้เคียงกับที่เข้ามาโดยการคัดเลือกจากคณะกรรมการ
หมู่บ้าน และได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่โครงการ คือ ร้อยละ 45.93 และร้อยละ 45.12
ส่วนวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครนั้นส่วนใหญ่คือร้อยละ 94.31 ระบุว่าต้องการมี
ส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กในหมู่บ้าน

2. ความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

จากการศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ได้แบ่งออกเป็น 3 ด้านย่อย ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร

จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัครอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) ซึ่งวัดจากความเข้าใจบทบาทหน้าที่ ความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความถนัดและความชำนาญ การยินยอมของสมาชิกในครอบครัว การมีเวลาเพียงพอที่จะอุทิศให้แก่งานอาสาสมัคร ความสามารถในการทำกิจกรรม ความรู้ด้านกฎระเบียบข้อบังคับของงาน การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ความพอใจของผู้รับบริการ การปรับตัวเองให้เข้ากับผู้ร่วมงาน การได้รับคำแนะนำ และความร่วมมือของผู้รับบริการ

2.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดย

อาสาสมัครหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 0.79$) ซึ่งวัดจากกิจกรรมหลักของโครงการที่กำหนดให้อาสาสมัครหมู่บ้านปฏิบัติ ได้แก่ การเข้าร่วมการฝึกอบรมและรับทราบนโยบาย การสำรวจและแบ่งกลุ่มเด็กตามอายุ การประชาสัมพันธ์ การถ่ายทอดความรู้ การแนะนำการใช้สื่อและอุปกรณ์ การผลิตสื่อ การเยี่ยมให้คำแนะนำ การจัดกิจกรรมเสริมพิเศษ การนำเด็กไปตรวจสุขภาพ การชักนำพนักงาน การจัดทำบันทึกสุขภาพเด็ก การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ การประเมินผลพัฒนาการของเด็ก การดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการทำรายงานผลการปฏิบัติงาน

2.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดย

เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภออยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.06$) ซึ่งวัดจากกิจกรรมที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอดำเนินการ ได้แก่ การชี้แจงการดำเนินงานของโครงการ การกระตุ้นชุมชนให้ร่วมวางแผนปฏิบัติงาน การประชุมเฝ้าติดตามโครงการแก่เจ้าหน้าที่/อาสาสมัครหมู่บ้านและผู้นำชุมชน การจัดกลุ่มสหภาพ การปรับปรุงแหล่งความรู้หมู่บ้าน การจัดตั้งศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา การเผยแพร่ความรู้ การจัดกิจกรรมวันนัดพบที่คลินิกตรวจสุขภาพ การประชาสัมพันธ์และการประกาศเกียรติคุณอาสาสมัคร การจัดให้มีการสอนเรื่องการเลี้ยงเด็กในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมเสริมในพื้นที่

สำหรับการทำกิจกรรมเสริมที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้านโดยเจ้าหน้าที่นั้น มีดังนี้ การให้คำแนะนำและสอนการผลิตสื่อของเล่นเด็ก การให้คำแนะนำในการทำอาหารเสริม การจัดประชุมเสริมความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก การช่วยนัดพบพ่อ-แม่ผู้ปกครองเด็ก การให้ความรู้เพิ่มเติม การช่วยตรวจสุขภาพเด็กด้วยการชั่งน้ำหนักเด็ก และวัดส่วนสูง

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้าน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ต่อการปฏิบัติงานตามโครงการ 3 ด้าน คือ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน และการปฏิบัติตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ สรุปผลดังนี้

3.1 ด้านเพศ พบว่าอาสาสมัครหมู่บ้านเพศชายและหญิง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร และการปฏิบัติตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

3.2 ด้านอายุ พบว่าอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.3 ด้านสถานภาพการสมรส พบว่าอาสาสมัครหมู่บ้านที่สมรสแล้วและที่ยังเป็นโสด มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4 ด้านระดับการศึกษา พบว่าอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.5 ด้านรายได้ พบว่าอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีรายได้เป็นของตนเองและที่ไม่มีรายได้เป็นของตนเอง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.6 ด้านอาชีพ พบว่าอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีอาชีพทางการเกษตรและอาชีพที่ไม่ใช่การเกษตร มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดย

อาสาสมัครหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด และอำเภอ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. กิจกรรมการปฏิบัติงานที่ภาคภูมิใจ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

4.1 อาสาสมัครหมู่บ้านได้ระบุกิจกรรมการปฏิบัติงานที่ภาคภูมิใจมากที่สุดคือการปฏิบัติงานแล้วทำให้พ่อ แม่ ผู้ปกครองเด็กในหมู่บ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี รองลงมาก็คือการพัฒนาเด็กในหมู่บ้านให้มีสุขภาพดีขึ้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเด็กในหมู่บ้านได้รับอาหารเสริมทุกเดือน เด็กในหมู่บ้านได้รับการเลี้ยงดูที่ดีขึ้น อาสาสมัครหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานตามโครงการได้ดี มีส่วนร่วมในการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน และมีส่วนทำกิจกรรมเสริมเกี่ยวกับเด็กเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ

4.2 ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้านที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ พ่อ-แม่ผู้ปกครองเด็กไม่ให้ความสำคัญ ไม่เข้าใจโครงการ และไม่ให้ความร่วมมือ พ่อ-แม่ผู้ปกครองเด็กไม่มีเวลา วัสดุอุปกรณ์และสื่อที่ใช้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ พ่อ-แม่ผู้ปกครองเด็กยากจน มีรายได้น้อย ยังไม่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน อาสาสมัครหมู่บ้านมีการะมัดชิดชอบมาก ไม่มีสนามเด็กเล่นในหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ทิ้งช่วงในการออกติดตามแนะนำ

4.3 ข้อเสนอแนะของอาสาสมัครหมู่บ้านในการพัฒนาโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีการขยายเวลาและพื้นที่ของโครงการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รองลงมาก็คือ การเพิ่มสื่อ วัสดุอุปกรณ์และของเล่นเด็กให้เพียงพอ และการจัดอบรม พ่อ แม่ ผู้ปกครองเด็ก และอาสาสมัครหมู่บ้านให้บ่อยครั้งขึ้น นอกจากนี้มีการเสนอให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครบทุกหมู่บ้าน ควรสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมในการทำกิจกรรม ควรเห็นความสำคัญของอาสาสมัครหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ควรออกติดตามนิเทศผลการทำงานของ

อาสาสมัครหมู่บ้านบ่อย ๆ ควรจัดอาหารเสริมให้เด็กอย่างน้อยเดือนละ 1-2 ครั้ง ควรจัดสร้างสนามเด็กเล่นในหมู่บ้าน และควรจัดอาชีพเสริมให้กับพ่อ-แม่ผู้ปกครองที่ยากจน

อภิปรายผล

1. ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรสแล้ว มีรายได้เป็นของตนเอง และมีอาชีพทางการเกษตร ซึ่งการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวในสังคมไทย ส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของเพศหญิง ดังนั้นอาสาสมัครที่เป็นเพศหญิงจะสามารถใกล้ชิดและให้คำปรึกษาหารือการดำเนินงานตามโครงการได้มากกว่าและสะดวกกว่า นอกจากนี้อาสาสมัครหมู่บ้านส่วนใหญ่มีอาชีพหลักลักษณะเดียวกับชุมชน คือมีถึงร้อยละ 88.20 ที่มีอาชีพทางการเกษตร จึงจัดเป็นชุมชนขึ้นเดียวกับผู้รับบริการในชุมชนที่จะทำให้งานบริการชุมชนได้อย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ อีเทอร์ริงตัน (Etherington, 1971 : 15) ที่กล่าวว่าอาสาสมัครที่ดีจะเป็นแรงผลักดันอันสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีกว่าเดิม คุณลักษณะอย่างหนึ่งก็คืออาสาสมัครที่เป็นคนในชุมชนนั่นเอง หรือเป็นคนขึ้นขึ้นเดียวกันกับคนส่วนใหญ่ของชุมชนนั้น จะทำให้งานบริการชุมชนชุมชนได้อย่างยิ่ง

2. ด้านความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

2.1 ในด้านการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหมู่บ้าน พบว่า ร้อยละ 45.90 ได้รับการชักชวนและคัดเลือกจากคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ รัชนีพร ภูกร (2523 : 75) ที่พบว่า การคัดเลือกอาสาสมัครควรพิจารณาบุคคลที่เหมาะสม มีความตั้งใจในการทำงาน เสียสละเพื่อส่วนรวม โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกมากที่สุด ดังนั้นคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นผู้แทนประชาชนในระดับหมู่บ้านได้มีส่วนในการ

คัดเลือกอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จึงเป็นวิธีการที่ถูกต้องตามหลักการแล้ว

2.2 ความเข้าใจบทบาทหน้าที่และเป้าหมายของโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จากข้อมูลพบว่า มีถึงร้อยละ 43.10 ที่มีความเข้าใจไม่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชัย อินทรทิตติ (2523 : 94) พบว่า การปฏิบัติงานในหน้าที่ของเกษตรตำบลอาสาสมัครในภาคกลางไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการกำหนดงานในหน้าที่ไว้มากเกินไป ตัวอาสาสมัครไม่เข้าใจงานในหน้าที่ของตนเองดีเท่าที่ควร และขาดการติดตามงานจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับ วัฒนา นวลสุวรรณ (2528 : 11) ได้กล่าวถึงการทำให้อาสาสมัครสามารถปฏิบัติงานได้ผลดี ให้ยึดแนวปฏิบัติดังนี้ คือ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในหน้าที่ ซึ่งมอบหมายให้อาสาสมัครทำ รวมทั้งโครงการและนโยบายทั่วไปให้อาสาสมัครทราบโดยแจ่มชัดก่อนมอบหมายงานให้ทำให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า จากข้อมูลพบว่าอาสาสมัครหมู่บ้านยังมีความต้องการที่จะฝึกความชำนาญในการทำงานโครงการเพิ่มเติม ถึงร้อยละ 51.20 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ว่าอาสาสมัครหมู่บ้านมีความสามารถปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการได้เป็นบางกิจกรรมเท่านั้น ซึ่งมีอยู่ถึงร้อยละ 50.80

2.3 ในการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการของอาสาสมัครหมู่บ้าน มีอยู่หลายกิจกรรมที่สำคัญที่อาสาสมัครควรดำเนินการมากกว่าที่เป็นอยู่ ได้แก่ การนำเด็กไปตรวจสุขภาพ การจัดทำสมุดบันทึกสุขภาพเด็ก และการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งให้เห็นถึงการติดตามให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่โครงการยังไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโครงการในโอกาสต่อไป เนื่องจากจะทำให้ข้อมูลความก้าวหน้าต่าง ๆ ขาดหายไป

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างในทุกตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ยกเว้นในด้านเพศซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เกือบทั้งหมด แต่สอดคล้องกับ ขุนนางภูมิประดิษฐ์ (2529 : บทคัดย่อ) เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครชุมชนประเพณี คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยไม่สอดคล้องกับ จินดา พูนเกษม (2527 : 21) ที่ศึกษาพบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เช่น เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ เป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นหากจะขยายผลโครงการในอนาคต สิ่งที่ต้องพิจารณาเป็นพิเศษคือใช้คุณสมบัติประจำตัวของอาสาสมัครหมู่บ้าน แต่ควรพิจารณาประเด็นการให้การสนับสนุนแก่ตัวอาสาสมัครหมู่บ้านเป็นสำคัญ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

4. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

ปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้านที่สำคัญเป็นอันดับแรก ๆ คือ การที่ผู้รับบริการคือพ่อ แม่ ผู้ปกครองเด็กยังไม่เข้าใจโครงการ จึงไม่ให้ความสำคัญในความร่วมมือทำกิจกรรมโครงการ และอีกประเด็นรองลงมาก็คือ ความไม่เพียงพอของวัสดุอุปกรณ์และสื่อที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการและการให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอแก่การปฏิบัติงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะโดยอาสาสมัครหมู่บ้านที่ต้องการให้มีการเพิ่มสื่อวัสดุอุปกรณ์และของเล่นเด็กให้เพียงพอ รวมทั้งต้องการให้โครงการจัดฝึกอบรม พ่อ แม่ ผู้ปกครองเด็กและอาสาสมัครหมู่บ้านให้บ่อยครั้งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว เขตภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะหน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ดังนี้

1.1 จากข้อมูลที่พบว่าความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และเป้าหมายโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวของอาสาสมัครหมู่บ้านเกือบครึ่งหนึ่ง คือร้อยละ 43.10 ยังไม่ชัดเจน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาดำเนินการชี้แจงและทำความเข้าใจแก่อาสาสมัครหมู่บ้าน รวมทั้งพ่อ-แม่ ผู้ปกครองเด็กในพื้นที่โครงการให้มีความเข้าใจที่ชัดเจน และรวมไปถึงการช่วยเหลืออาสาสมัครหมู่บ้านในการชี้แจงโครงการแก่ประชาชนให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กด้วย

1.2 อาสาสมัครหมู่บ้านเกินครึ่ง คือร้อยละ 51.20 ยังขาดความถนัดและความชำนาญในการปฏิบัติงานโครงการ และมีความต้องการจะได้รับการฝึกความชำนาญเพิ่มเติม ควรที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ จะพิจารณาดำเนินการฝึกอบรม และให้ทักษะแก่อาสาสมัครหมู่บ้านเพิ่มเติม

1.3 อาสาสมัครส่วนใหญ่ระบุว่า ยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และสื่อที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นหน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการควรจะพิจารณาให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และสื่อที่จำเป็นให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้าน

1.4 แหล่งความรู้ในหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังขาดข้อมูลเอกสารสื่อความรู้เกี่ยวกับโครงการเป็นส่วนใหญ่ จากข้อมูลที่พบซึ่งมีอยู่คิดเป็นร้อยละ 65.10 ที่อาสาสมัครหมู่บ้านระบุไว้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาดำเนินการเสริมเอกสารสื่อที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้กับแหล่งความรู้เพิ่มเติมให้มากขึ้น จะเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์โครงการได้อีกทางหนึ่ง

1.5 การคัดเลือกอาสาสมัครดีเด่นของโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวควรจัดให้มีขึ้นทุกปี มีการมอบรางวัล ประกาศเกียรติคุณ ตลอดจนจัดหาไปศึกษาดูงานในพื้นที่โครงการหมู่บ้านอื่น หรือจังหวัดอื่นที่ใกล้เคียง จะเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานต่อไป

1.6 กิจกรรมหลักที่สำคัญหลายอย่าง พบว่าอาสาสมัครหมู่บ้านส่วนมากยังไม่ได้ดำเนินการ เช่น การแนะนำให้ผู้ปกครองนำเด็กไปตรวจสุขภาพ การจัดทำสมุดบันทึกสุขภาพเด็ก การสังเกตและประเมินผลโครงการ ตลอดจนการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานในพื้นที่ จึงควรที่เจ้าหน้าที่โครงการจะกระตุ้นและส่งเสริมให้อาสาสมัครหมู่บ้านได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อให้การดำเนินการ โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ผลของการศึกษาออกมาในรูปค่าเฉลี่ยของหลาย ๆ พื้นที่ การนำผลการศึกษาวิจัยในภาพรวมไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่เฉพาะสำหรับงานที่มีลักษณะของการพัฒนาจะกระทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากตัวแปรต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นในการศึกษาวิจัยงานโครงการที่มีลักษณะของการพัฒนาที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแล้ว ควรดำเนินการศึกษาวิจัยแต่ละพื้นที่ในลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ด้วย ซึ่งเรียกว่า Participatory Action Research เพราะจะได้ศึกษาให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น และผลของการศึกษาวิจัยจะสามารถนำไปเป็นรูปแบบของการดำเนินงานพัฒนาในพื้นที่นั้นได้เลย หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ที่มีสภาพใกล้เคียง

2.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการ ซึ่งอาจจะมีแนวคิดและประสบการณ์ หรือความรู้ที่ค่อนข้างจำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับขอบเขตของโครงการ ดังนั้นหากมีการศึกษา วิจัย

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หรือประชาชนโดยทั่วไปในด้านผลกระทบของโครงการก็อาจจะได้ข้อมูลที่ดี สำหรับปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวในโอกาสต่อไปได้

2.3 จากการศึกษาพบว่า มีปัญหาความไม่เพียงพอของสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการถ่ายทอดความรู้หรือกิจกรรมของโครงการสู่บุคคลเป้าหมาย จึงควรได้มีการศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในโครงการ จะได้มีข้อมูลมาใช้ในการจัดหาหรือให้การสนับสนุนให้ตรงกับความต้องการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของโครงการต่อไป

นรนาถกรรณ

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. จิตวิทยาสังคม. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. สรุปโครงการสนองนโยบายเร่งด่วนของกระทรวง
ศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : 2535. (อัดสำเนา)
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว. กรุงเทพฯ :
กองส่งเสริมปฏิบัติการ, 2533. (อัดสำเนา)
- จินดา พนเกษม. การยอมรับบทบาทและการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ของจังหวัดนครสวรรค์ ในโครงการสาธารณสุข
มูลฐาน กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล,
2527. อัดสำเนา.
- ชัยชัย มุ่งการดี. มิติใหม่ในการส่งเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การ
สงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2534.
- ชัยวัฒน์ วงษ์อาสา. อายุของเด็กกับความก้าวหน้าของการพัฒนาการ. เอกสารรายงาน
การวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2534.
- เชียรศรี วิวิธสิริ. สัมมนาปัญหาและการวิจัยทางการศึกษาผู้ใหญ่. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- นิตยาภรณ์ นาครรัตน์. "การอาสาสมัคร," วารสารมหาดไทย. ปีที่ 1 ฉบับที่ 9, 2529.
- นุชนาท ภูมิประดิษฐ์. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติในงาน
ราชทัณฑ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529. อัดสำเนา.
- บุญเจือ ถิ่นนคร. "บทบาทของอาสาสมัครในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย," วารสาร
การประชาสัมพันธ์. ปีที่ 23 (ตุลาคม - ธันวาคม 2521), 2521.

- เบญจา ยอดคำเนิน. รายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข
โครงการลำปาง : การศึกษาทางมนุษยวิทยา. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2522. (อัดสำเนา)
- บังอร เหลืองนิมิตรมาศ. ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการ
เด็กในชุมชนหนึ่ง จังหวัดสระบุรี. เอกสารรายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2534.
- ประกิต วิริโยทัย. "บทบาทของอาสาสมัครในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม."
อาสาสมัครสาร. ปีที่ 2 (มกราคม - มีนาคม 2531), 2531.
- เพ็ญศรี นิชัยสินธิ์ และคณะ. "Effect of Early Stimulation on Delayed
Development," วารสารสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. ปีที่ 24
ฉบับที่ 2, 2528.
- รัชนิพร กู้กร. ทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ
หมู่บ้าน (อสม.) อำเภอพรหมนิราม จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. สถิติวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช, 2528.
- วนิดา วีระกุล. ความพร้อมของ ผสส./อสม. ในการดำเนินกิจกรรมการประชากรศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534. อัดสำเนา.
- วรกรณ์ พันธุ์พวก. การใช้ระบบอาสาสมัครในการให้บริการวางแผนครอบครัวชุมชนของ
สำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนในเขตภาคเหนือของประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ คม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

- วิชัย อินทรทิตติ. ความคิดเห็นของพนักงานส่งเสริมการเกษตรที่มีต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของเกษตรกรตำบล อาสาสมัครในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อัดสำเนา.
- วัฒนา นวลสุวรรณ. "ความสำคัญและบทบาทของอาสาสมัครในงานสังคมสงเคราะห์." การประชาสงเคราะห์ ปีที่ 20 ฉบับที่ 125, 2528.
- ศิริกุล อิศรานุกษ์. รายงานการวิจัยเรื่องพัฒนาการของเด็ก และการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยครอบครัว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2534.
- ศิริลักษณ์ สิบวงศ์แพทย์ และคณะ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของอาสาสมัครสาธารณสุขที่ได้รับการอบรมตามโครงการพัฒนาการให้บริการตรวจสุขภาพเด็กใน 28 จังหวัด. กรุงเทพฯ : กองอนามัยครอบครัว กรมอนามัย, 2533.
- สมศรี กันธมาลา. การประชุมสมัชชาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ด้านการพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2533.
- สมาคมการศึกษาออกระบบ (ประเทศไทย). บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยการศึกษาออกระบบ. กรุงเทพฯ : โครงการตำราวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม, 2530.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ. รายงานการวิจัยประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน จังหวัดขอนแก่น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2521.
- สุรชัย อรรถธรรม. ทัศนคติของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และประชาชนในจังหวัดชัยภูมิที่มีต่องานสาธารณสุขมูลฐาน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525. อัดสำเนา.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. นรินต์เฮาส์, 2527.

เสาวนีย์ เสนาสุ. งานอาสาสมัครและกิจกรรมเยาวชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์, 2532.

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, กองสุขาศึกษา. รายงานการศึกษาเบื้องต้นโครงการ
ศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน พสส./อสม. พ.ศ.2520-2521.

กรุงเทพฯ : หน่วยวิจัยและประชาสัมพันธ์โครงการสาธารณสุขเบื้องต้น, 2521.

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, กองแผนงาน. รายงานการประเมินผลการปฏิบัติงาน
ของ พสส./อสม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักข่าวหนังสือพิมพ์ กรมหนังสือพิมพ์, 2524.

สมนึก ปัญาสีงห์. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ
ผลิต. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
อัสสัณ.

สาริต ไพบูลย์ศิลป์. สภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครผู้สัต์ประจำหมู่บ้าน (อสม.)
ในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527.

อนามัยครอบครวั, กอง. การประชุมสัมมนาอาสาสมัครดีเด่น. กรุงเทพฯ : กองอนามัย
ครอบครวั, 2534. อัสสัณ.

อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์ และภัสสร ลิมานนท์. รายงานการวิจัยผู้นำท้องถิ่นสตรี.
กรุงเทพฯ : กรมการนัฒนาชุมชน, 2526.

- Amphorn, Otrakul. "Evaluation of Home Environment of the Two - Years - Old Children and Its Influence on Their Development," Journal of the Psychiatric Association of Thailand. 26 (3) September, 1991.
- Barnards Chester I. The Functions of the Executive. Massachusetts : Harvard University Press 1972, 334 p.
- Cronbach, Lee J. Essential of Psychological Testing. 3 rd ed. New York : Harpper and Row, 1970.
- Cooper, Alferd M. How to Supervise People. New York : McGraw-Hill Book Co., 1958.
- Etherington, D.E. People Helping People V.S. Volunteers in Action. Washington, D.C. : U.S. new world report, 1971.
- Gilmer, Von Haller B. and Others. Industrial Psychology. New York : McGraw-Hill Book Co., 1971.
- Green, N.C. "The Satisfaction Performance Controversy, New Development and Their Implication," Business Horizons (October 1972) : 31.
- Konopka, D. The Social Group Work a Helping Process. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc, 1983.
- Pigors, Paul and Myers, Charles A. Personnel Administration. New York : McGraw-Hill Book Company, 1973.
- Smith, Henry C. Psychology of Industrial Behavior. New York : McGraw-Hill Book Co., 1955.
- Sayles, Leonard R ; and Strauss, George. Human Behavior in Organization. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall Inc., 1960
- Schwab, Donald P. and Cummings, Larry L. "Theories of Performance and Satisfaction : A Review," Industrial Relations. (October 1970) : 408.
- Zaleznik, Abraham, and others. The Motivation, Productivity and Satisfaction of Workers. Boston : Harvard University Press, 1960.

חברת/הערה

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เข้าร่วมตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ เขียวศรี วิวิธสิริ	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมประสงค์ วิทยเกียรติ	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ มาแสง	ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร
กรมการศึกษานอกโรงเรียน
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ	เจ้าหน้าที่บริหารโครงการความช่วยเหลือ
องค์การยูนิเซฟ
5. ดร.ไพฑูรย์ โปธิสาร	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7
กองนโยบายและแผน กศน.
6. ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7
กองนโยบายและแผน กศน.
7. อาจารย์ชาติรี आयुวัฒน์	ศึกษานิเทศก์ 8
กรมการศึกษานอกโรงเรียน
8. อาจารย์อภิวัฒน์ ลำรากูณฑ์	ผู้อำนวยการด้านพัฒนาเด็ก 7
กรมการพัฒนาชุมชน

ภาคผนวก ข

หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ครุฑ

ที่ ทม 1007/0485

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

31 มกราคม 2537

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางรุจิราพรรณ รุ่งรอด เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตาม
โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว เขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.เชียรศรี วิวิธสิริ

ประธาน

รศ.ดร.สมประสงค์ วิทยเกียรติ

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ ดร.บุญเลิศ มาแสง, ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร,
ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ และ อาจารย์ชาติรี आयुวัฒน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา นวลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119

ครุฑ

ที่ ทม 1007/0484

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

31 มกราคม 2537

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน อธิบดีกรมการพัฒนารัฐบาล

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางรุจิราพรรณ รุ่งรอด เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตาม
โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ. เชียรศรี วิวิธสิริ

ประธาน

รศ.ดร.สมประสงค์ วิทยเกียรติ

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ อาจารย์อภิวัฒน์ สำราญพันธ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ
เครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริภา นุสสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119

ครุฑ

ที่ ทม 1007/0483

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

31 มกราคม 2537

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการองค์การยูนิเซฟ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางรุจิราพรรณ รุ่งรอด เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตาม
โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.เชิยรศรี วิวิธสิริ

ประธาน

รศ.ดร.สมประสงค์ วิทยเกียรติ

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ
เครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริญา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119

ครุฑ

ที่ คธ 1106/พิเศษ

กองส่งเสริมปฏิบัติการ
กรมการศึกษานอกโรงเรียน
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

10 มกราคม 2537

เรื่อง ขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด.....

ด้วย นางรุจิราพรรณ รุ่งรอด นิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อ
การปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว เขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กองส่งเสริมปฏิบัติการได้พิจารณาเห็นว่า จะเป็นประโยชน์สำหรับงานการศึกษานอกโรงเรียน
จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านได้ให้ความร่วมมือให้บุคคลดังกล่าวและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ไปดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์จาก
อาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และหวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายเรวัสน์ สุธรรม)

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมปฏิบัติการ

ฝ่ายส่งเสริมและประสานงาน กศน.ของกระทรวงอื่น

โทร. 2817042

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

การให้คะแนนแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง "การศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการ
พัฒนาเด็กโดยครอบครัว เขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"

คำชี้แจง

1. โปรดกรอกข้อมูลของอาสาสมัครหมู่บ้านตามความเป็นจริงลงในแบบสัมภาษณ์
แต่ละข้อ โดยไม่ต้องระบุชื่อคำถามแต่ละข้อ ผู้วิจัยต้องการทราบเฉพาะความคิดเห็นเท่านั้น
จึงไม่ต้องระบุว่าอาสาสมัครใดให้ความคิดเห็น เพื่อที่จะได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่
และตรงไปตรงมาตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในหน้าที่
2. แบบสัมภาษณ์นี้ไม่ใช่ข้อสอบ จึงไม่มีคำตอบใด "ถูก" หรือ "ผิด" เพราะ
เป็นการแสดงความคิดเห็น ซึ่งผู้ตอบจะมีความคิดเห็นอย่างไรก็ได้ และความคิดเห็นที่ได้รับ
จะมีประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวในโอกาสต่อไป
3. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้าน
 - ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงาน ตามบทบาท
หน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร และการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการ
โดยอาสาสมัครหมู่บ้าน
 - ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดย
เจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ
 - ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการ
ปฏิบัติงานตามโครงการ

7 ท่านเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครของโครงการพัฒนาเด็ก โดยครอบครัวด้วยวิธีใด () กรรมการหมู่บ้านชักชวน และคัดเลือก () เจ้าหน้าที่เข้ามาติดต่อโดยตรง () เพื่อนบ้านมาชักชวนไปสมัคร () ทราบจากป้ายประกาศ, ใบปลิว 8. ท่านมีวัตถุประสงค์อย่างไรในการเข้าร่วมปฏิบัติ งานเป็นอาสาสมัครตามโครงการ () คาดว่าจะมีงานทำที่มั่นคง () คาดว่าจะได้รับค่าตอบแทนที่ดี () ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กในหมู่บ้าน () ต้องการให้ชาวบ้านยอมรับนับถือ	บันทึก
--	---------------

ตอนที่ 2

2.1 ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร

1. ท่านเข้าใจบทบาทหน้าที่และเป้าหมายของ โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ชัดเจนมากน้อยเพียงใดว่า จะทำอะไร เมื่อไร ที่ใด ใครเป็นผู้ปฏิบัติ และทำ ไปเพื่ออะไร	บันทึก
() เข้าใจชัดเจนทุกเรื่องเกี่ยวกับโครงการ () เข้าใจเป็นบางเรื่อง แต่ไม่ชัดเจน () เข้าใจเฉพาะในส่วนที่จะปฏิบัติในหมู่บ้าน () ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และเป้าหมายของ โครงการทั้งหมด 2. ในฐานะที่ท่านเป็นอาสาสมัครของ โครงการ ท่านทราบหรือไม่ว่ามีหน่วยงานใดบ้างในพื้นที่ที่ท่าน ต้องไปประสานและขอความร่วมมือ () รู้ว่ามีหน่วยงานอะไรบ้างในพื้นที่และรู้ บทบาทหน้าที่หน่วยงานเป็นอย่างดี () รู้ว่ามีหน่วยงานอะไรบ้างในพื้นที่ แต่ ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน () รู้เฉพาะหน่วยงานเจ้าของโครงการ เท่านั้น () ไม่รู้ว่าในพื้นที่มีหน่วยงานอะไรบ้างที่จะ ขอความช่วยเหลือได้	

3. ท่านคิดว่า ท่านมีความถนัด ความชำนาญ และมีความสนใจที่จะปฏิบัติงานตามโครงการมากน้อยเพียงใด	บันทึก
() มีความถนัด ความชำนาญและมีความสนใจมาก () มีความถนัด ความชำนาญและมีความสนใจปานกลาง () ยังมีความต้องการที่จะต้องฝึกความชำนาญเพิ่มขึ้น () มีความเห็นว่า งานลักษณะนี้ไม่เหมาะสมกับตนเอง	
4. การเป็นอาสาสมัครโครงการ ท่านเห็นว่าสมาชิกในครอบครัวของท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด	
() สมาชิกในครอบครัวทุกคนเต็มใจให้ทำ () สมาชิกในครอบครัวบางคนไม่เห็นด้วย () สมาชิกในครอบครัวไม่มีความเห็น () สมาชิกในครอบครัวทั้งหมดไม่เห็นด้วย	
5. การปฏิบัติงานตามโครงการที่ผ่านมา ท่านคิดว่าท่านมีเวลาเพียงพอที่จะทำงานในฐานะอาสาสมัครโครงการมากน้อยเพียงใด	
() มีเวลาให้กับงานโครงการเต็มที่ () มีเวลาให้กับงานโครงการเป็นส่วนใหญ่/ค่อนข้างมาก	

() มีเวลาให้กับงานโครงการเป็น บางเวลา	บันทึก
() ไม่มีเวลาพอที่จะปฏิบัติงานโครงการ 6. ในการปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่าง ๆ ของ โครงการ ท่านสามารถปฏิบัติงานได้ทุกกิจกรรม ที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ () สามารถปฏิบัติได้ทุกกิจกรรม () ปฏิบัติงานตามกิจกรรมได้เป็นส่วนใหญ่ () ปฏิบัติงานตามกิจกรรมได้เป็นบางกิจกรรม () ไม่สามารถปฏิบัติงานตามกิจกรรมที่ มอบหมายได้ทุกกิจกรรม 7. ท่านคิดว่า ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานของ โครงการเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของท่าน มากน้อยเพียงใด () ไม่มีปัญหาอุปสรรค () มีปัญหาอุปสรรคเล็กน้อย () มีปัญหาอุปสรรคปานกลาง () มีปัญหาอุปสรรคมาก 8. ท่านคิดว่า โครงการได้อำนวยความสะดวกในการ ปฏิบัติงานของท่านเพียงพอหรือไม่ ทั้งในด้านวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ () วัสดุอุปกรณ์เพียงพอแล้ว () วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอเป็นบางส่วน () วัสดุอุปกรณ์ขาดแคลนเป็นส่วนใหญ่	

() วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอสำหรับการ ทำงานทุกกิจกรรม	บันทึก
9. ท่านคิดว่า พ่อ แม่และผู้ปกครองเด็ก มีความ พอใจในการให้บริการของท่านมากน้อยเพียงใด () พอใจมาก () พอใจปานกลาง () พอใจบ้างเป็นบางเรื่อง () ไม่พอใจ 10. ท่านมีความเห็นว่าท่านสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับ เพื่อนร่วมงาน เจ้าหน้าที่ และผู้รับบริการจากท่าน ได้มากน้อยเพียงใด () สามารถปรับตัวได้ทุกสถานการณ์ () สามารถปรับตัวได้เป็นบางโอกาส () สามารถปรับตัวได้น้อยมาก () ไม่สามารถปรับตัวได้ 11. หากท่านมีปัญหาในการปฏิบัติงาน ท่านได้รับ คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่มากน้อยเพียงใด () ได้รับคำแนะนำชัดเจนทุกเรื่อง () ได้รับคำแนะนำแต่ไม่ชัดเจน () ไม่ได้รับคำแนะนำ จึงไม่สามารถ ปฏิบัติได้ () ไม่ได้รับคำแนะนำ ต้องแก้ไขปัญหา ด้วยตนเอง	

12. การปฏิบัติงาน ท่านได้รับความร่วมมือจากพ่อ	บันทึก
แม่ และผู้ปกครองเด็ก ในเรื่องการใช้และ การผลิตสื่อมากน้อยเพียงใด () ได้รับความร่วมมือดีมาก () ได้รับความร่วมมือปานกลาง () ได้รับความร่วมมือน้อย () ไม่ได้ได้รับความร่วมมือ	

2.2 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมของ โครงการ โดยอาสาสมัครหมู่บ้าน

คำแนะนำ

ตั้งแต่ข้อ 13-27 เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการโดยอาสาสมัครในพื้นที่ให้พิจารณาเป็นข้อ ๆ และตอบในช่องความคิดเห็นการปฏิบัติงาน ว่ากิจกรรมนั้น ๆ ได้ปฏิบัติหรือไม่ได้ปฏิบัติ

กิจกรรม	ความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน	
	ได้ปฏิบัติ	ไม่ได้ปฏิบัติ
13. เข้ารับการฝึกอบรมและรับนโยบายของโครงการ		
14. ดำเนินการสำรวจและแบ่งกลุ่มเด็กตามอายุ		
15. ประชาสัมพันธ์ให้พ่อแม่และผู้ปกครองเด็กให้ความสำคัญของโครงการ		
16. ถ่ายทอดความรู้แก่พ่อแม่ และผู้ปกครองเด็กด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ		
17. แนะนำการใช้สื่อ/อุปกรณ์แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง สำหรับสอนเด็ก		
18. ร่วมดำเนินกิจกรรมในการผลิตสื่ออุปกรณ์กับเจ้าหน้าที่		
19. เยี่ยมและให้คำปรึกษาแนะนำแก่พ่อแม่และผู้ปกครองเด็ก		
20. จัดกิจกรรมเสริมพิเศษสำหรับเด็กหรือผู้ปกครองเพิ่มเติม		

กิจกรรม	ความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน	
	ได้ปฏิบัติ	ไม่ได้ปฏิบัติ
21. การแนะนำพ่อ-แม่ ผู้ปกครองให้ นำเด็กไปตรวจสุขภาพ		
22. ทำการชั่งน้ำหนักเด็ก		
23. จัดทำบันทึกสุขภาพเด็ก		
24. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่หน่วยงาน ต่าง ๆ เพื่อหาคำแนะนำ		
25. ดำเนินการสังเกตและประเมินผล โครงการ		
26. ดูแลการให้บริการวัสดุอุปกรณ์และ เครื่องเล่นสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก		
27. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานในพื้นที่		

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้านตามกิจกรรมของ โครงการ
โดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับกิจกรรมการชี้แจงการดำเนินงานของโครงการแก่คณะกรรมการสภาตำบล กรรมการหมู่บ้าน คปต. และผู้นำชุมชน ให้เข้าใจในเรื่องโครงการในพื้นที่ของท่าน () ชี้แจงได้ชัดเจนมาก () ชี้แจงได้ชัดเจนพอสมควร () ชี้แจงได้ยังไม่ชัดเจน () ไม่ได้ดำเนินการในพื้นที่แห่งนี้ 2. จากการสังเกตของท่าน ท่านเห็นว่าคณะกรรมการในตำบล หมู่บ้าน หรือผู้นำชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานของโครงการในพื้นที่มากน้อยแค่ไหน () มีส่วนร่วมมาก () มีส่วนร่วมน้อย () ไม่มีส่วนร่วมเลย () เจ้าหน้าที่ไม่เปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็น 3. ปกติโครงการจะจัดประชุมที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ได้แก่ สาธารณสุขตำบล ครูอาสาสมัคร ครู คปต. และตัวท่านเอง โดยมีหัวหน้าส่วนระดับอำเภอเข้าร่วม ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร () ชี้แจงได้ชัดเจนมาก () ชี้แจงได้ชัดเจนพอสมควร () ชี้แจงได้ยังไม่ชัดเจน () ไม่ได้ดำเนินการชี้แจงประชุมที่	บันทึก
---	---------------

4. การจัดปฐมนิเทศอาสาสมัครหมู่บ้าน ผู้ประสานงาน ผู้ทำหน้าที่หอกระจายข่าว และผู้นำเยาวชน ในเรื่องนโยบายและ วิธีการถ่ายทอดความรู้นั้น ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร	บันทึก
() ชี้แจงได้ชัดเจนมาก () ชี้แจงได้ชัดเจนพอสมควร () ชี้แจงได้ยังไม่ชัดเจน () ไม่ได้ปฐมนิเทศชี้แจง	
5. ในการจัดกลุ่มสนทนาเยาวชนในเรื่องการพัฒนากวัย 0-6 ปี และการเตรียมตัวเป็นพ่อแม่ที่ดีนั้น ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร () มีการให้ข้อคิด/คำแนะนำที่ชัดเจนดีมาก () ให้ข้อคิดหรือคำแนะนำชัดเจนพอสมควร () ยังไม่มีความชัดเจน () ไม่มีการจัดกลุ่มสนทนาในพื้นที่	
6. ในพื้นที่ของท่านได้มีการปรับปรุงแหล่งความรู้ในหมู่บ้าน เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวหรือไม่อย่างไร () มีการเพิ่มเติมเอกสาร/สื่อที่เป็นประโยชน์ต่อ โครงการเพิ่มขึ้น () แหล่งความรู้เดิมมีเอกสาร/สื่อความรู้ เพียงพออยู่แล้ว () ยังขาดการปรับปรุงเพิ่มเติมเอกสาร/สื่อ ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการ () ในหมู่บ้านยังไม่มีแหล่งความรู้ในหมู่บ้าน	

7. การจัดการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อมวลชนและบุคคล ได้แก่ หอกระจายข่าว พระธรรมเทศนา การประชุมพบปะในพื้นที่ของท่านเป็น อย่างไร () มีการจัดเผยแพร่บ่อยครั้งมาก (ทุกเดือน) () มีการจัดเผยแพร่พอสมควร (3-4 เดือนครั้ง) () มีการจัดเผยแพร่บ้าง ๗ ครั้ง (ปีละครั้ง) () ไม่เคยมีการเผยแพร่ความรู้ในหมู่บ้าน 8. การจัดกิจกรรมวันนัดพบที่คณิศรตรวจสอบงานในพื้นที่ของ ท่าน มีการดำเนินการอย่างไร () พ่อ แม่ ผู้ปกครองไปวันนัดพบอย่างสม่ำเสมอโดย พร้อมเพรียงกัน () พ่อ แม่ ผู้ปกครองไปวันนัดพบพอสมควร () พ่อ แม่ ผู้ปกครองไปวันนัดพบน้อยมาก () ไม่มีการจัดกิจกรรมวันนัดพบในพื้นที่ของท่าน 9. ในระยะที่ผ่านมาโครงการได้ทำการประชาสัมพันธ์ โครงการและประกาศเกียรติคุณของอาสาสมัครหมู่บ้านอย่างไรบ้าง () โครงการได้ประชาสัมพันธ์และประกาศชมเชย อาสาสมัครได้ชัดเจนทั่วถึงและสม่ำเสมอ () โครงการดำเนินการประชาสัมพันธ์และประกาศ ชมเชยบ้างพอควร () โครงการดำเนินการประชาสัมพันธ์น้อยมาก () โครงการมิได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์และประกาศ ชมเชย	บันทึก
---	---------------

10. ครูในโรงเรียนได้ดำเนินการสอนเรื่องการเลี้ยงดูเด็กวัย 0-6 ปี ให้กับนักเรียนในโรงเรียนหรือไม่	บันทึก
() ได้ดำเนินการสอนอย่างสม่ำเสมอ () ดำเนินการสอนบ้างพอสมควร () ดำเนินการสอนน้อยมาก () ไม่ได้ดำเนินการสอน	
11. เด็กนักเรียนระดับตั้งแต่ ป.5-ป.6 ในพื้นที่ของท่านมี การผลิตสื่อหรือกิจกรรมในการเลี้ยงดูเด็กหรือไม่ () มีการดำเนินการส่วนใหญ่ () มีการดำเนินการบ้างพอสมควร () มีการดำเนินการน้อยมาก () ไม่เคยมีการดำเนินการ	
12. ในพื้นที่ของท่านทางเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินกิจกรรมเสริม ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของท่านอะไรบ้าง (โปรดระบุ) 12.1 12.2 12.3 12.4 12.5	

ตอนที่ 4 กิจกรรมการปฏิบัติงานที่ภาคภูมิใจ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

คำแนะนำ โปรดเขียนกิจกรรมการปฏิบัติงานที่อาสาสมัครหมู่บ้านภาคภูมิใจ ข้อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวที่ประสบอยู่หรือพบเห็น พร้อมทั้งระบุข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้

1. การปฏิบัติงาน (กิจกรรม) ที่ภาคภูมิใจ ได้แก่

- 1.1
- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 1.5
- 1.6

2. ปัญหา (หรืออุปสรรค) ที่พบจากการปฏิบัติงาน และแนวทางแก้ไข มีดังนี้

ปัญหา	การแก้ไข
2.1	2.1
2.2	2.2
2.3	2.3
2.4	2.4
2.5	2.5

3. ข้อเสนอแนะ หรือความคิดเห็นที่มีต่อโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว มีดังนี้

- 3.1
- 3.2
- 3.3
- 3.4
- 3.5

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

รุจิราพรรณ รุ่งรอด

ผู้วิจัย

การให้คะแนนแบบสัมภาษณ์

"การศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการ
พัฒนาเด็กโดยครอบครัว เขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้าน เป็นแบบ check list

ตอนที่ 2.1 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร

ข้อ 1	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 2	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 3	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 4	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 5	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 6	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 7	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 8	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 9	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 10	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 11	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 12	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1

- 2.2 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน ข้อ 13-27 เป็นแบบ Check list ข้อใดที่ตอบว่าได้ปฏิบัติจะได้ 1 คะแนน หากตอบว่าไม่ได้ปฏิบัติจะได้ 0 คะแนน

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ

ข้อ 1	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 2	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 3	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 4	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 5	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 6	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 7	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 8	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 9	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 10	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1
ข้อ 11	ตอบ	ก = 4	ข = 3	ค = 2	ง = 1

ภาคผนวก ง

โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

โครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

ความเป็นมา

การพัฒนาเด็กโดยใช้ครอบครัวเป็นฐานอย่างจริงจังและเป็นระบบมากขึ้นเพิ่งจะตื่นตัวและริเริ่มดำเนินการมาเมื่อไม่นานมานี้เอง โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพของประชากร ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตมาตั้งแต่ในช่วงอยู่ในครรภ์มารดาและวัยแรกเกิด ในปี พ.ศ.2527 กรมการพัฒนารัฐบาล โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์การยูนิเซฟได้ดำเนินการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวภายใต้ชื่อโครงการว่า "โครงการสอนลูกให้ฉลาด" ในพื้นที่ 157 อำเภอ 38 จังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาเด็กที่ขาดโอกาสเข้ารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนอนุบาลชนบท ให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา อย่างถูกต้องและเหมาะสม การดำเนินงานเน้นบทบาทของพ่อ-แม่ หรือผู้ที่เลี้ยงดูเด็กซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กในวัยนี้มากที่สุด โดยใช้หนังสือคู่มือการสอนลูกให้ฉลาด และแบบฝึกหัดฯ ระบบการถ่ายทอดใช้วิทยากรระดับจังหวัดถ่ายทอดไปยังผู้นำท้องถิ่น และผู้นำท้องถิ่นจะถ่ายทอดไปยังพ่อ-แม่ หรือผู้ที่เลี้ยงดูเด็ก เพื่อนำไปพัฒนาเด็กของตนต่อไป

ในขณะเดียวกัน กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้พัฒนารูปแบบวิธีปฏิบัติงานในแผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 5 เพื่อเร่งรัดให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก โดยกำหนดให้มีการคัดเลือกแม่ตัวอย่าง ซึ่งเป็นแม่ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน 10 ประการ ในการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองและลูก แม่ตัวอย่างจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการกระตุ้นให้เพื่อนบ้านปฏิบัติตาม และเป็นเครื่องชี้วัดสถานการณ์ด้านสุขภาพอนามัยแม่และเด็กของชุมชนนั้น ๆ และในแผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 6 ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 กรมอนามัยและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ได้ดำเนิน

โครงการพัฒนาสุขภาพแม่และเด็ก โดยให้แม่ตัวอย่างที่ได้รับการอบรม ใช้สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก และการรณรงค์เป็นเครื่องมือ สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กซึ่งมอบไว้กับครอบครัวนี้มีข้อมูลหลักเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพเด็กทุกด้าน รวมทั้งพัฒนาการเด็กอย่างง่าย เพื่อให้พ่อ-แม่ ผู้ปกครองเด็กได้ใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบพัฒนาการของลูก

ต่อมาในปี พ.ศ.2529 กรมการศึกษานอกโรงเรียน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับงบประมาณจากองค์การยูนิเซฟ หนังสือและสิ่งพิมพ์เพื่อชาวชนบทและพัฒนาแหล่งความรู้หมู่บ้าน/ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในพื้นที่เป้าหมายที่องค์การยูนิเซฟให้การสนับสนุน วัตถุประสงค์ของโครงการนี้จะเน้นการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวได้ฝึกตนเองในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ และการใช้สื่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการพัฒนาศรีดรีด้านต่าง ๆ อันจะส่งผลกระทบไปถึงการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวของตน อีกทั้งเป็นการป้องกันการลืมนหนังสือ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนและโรงเรียนประถมศึกษาได้พยายามให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการจัดสร้างศูนย์รวมหนังสือและสื่อต่าง ๆ ซึ่งประชาชนสามารถไปใช้บริการได้ตลอด ในศูนย์รวมจะเน้นให้มีมุมที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก การประดิษฐ์ของเล่นต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การพัฒนาเด็ก ตลอดจนรวบรวมเครื่องเล่นชนิดต่าง ๆ ไว้เพื่อให้บริการแก่ประชาชน นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นจุดรวมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อการประชุมและตั้งประเด็นในการอภิปราย หรือแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กและการจัดกิจกรรมพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น การจัดกลุ่มสนใจ การจัดกลุ่มสนทนาได้อีกด้วย

หลักการและเหตุผล

วัยเด็กตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปี เป็นวัยที่สำคัญและเหมาะสมที่สุดในการปูพื้นฐานเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรนอกเหนือจากการอยู่รอดปลอดภัยโรคภัยด้วยการปลูกฝังนิสัยทางสังคมทั้งในด้านการสร้างเสริมสุขนิสัย การพัฒนาบุคลิกภาพ และจริยธรรมอัน

จะนำไปสู่การเสริมสร้างควมมีสุขภาพกายและใจได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในระยะ 2 ปี แรกแห่งชีวิต ซึ่งเป็นวัยที่ร่างกายและสมองเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วที่สุด จึงจำเป็นที่เด็ก จะต้องได้รับอาหารที่มีคุณค่า และในขณะเดียวกันเด็กจำเป็นต้องได้รับอาหารสมองด้วย เพื่อ เป็นแรงเสริมในการพัฒนาด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจควบคู่กันไป ซึ่งสามารถ กระทำได้ เช่น การกระตุ้นให้เด็กพัฒนาการสัมผัสทั้งทางตา ทางหู และการจับต้องด้วยมือ ด้วยการเล่นเครื่องเล่น เป็นต้น

การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสมประกอบ กับการได้รับอาหารที่ถูกส่วน มีคุณค่าและได้เล่นเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความสามารถ ของเด็ก จะมีอิทธิพลในการเสริมสร้างฐาน "ความพร้อม" สำหรับการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาให้พร้อม ๆ กันไปอย่างกลมกลืน การที่จะให้ เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้านนั้น พ่อ-แม่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิด และรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก พ่อ-แม่จึงถือว่าเป็นครูคนแรกของเด็ก

ดังนั้น การให้ความรู้แก่พ่อ-แม่ ในการพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องและเหมาะสมจึงเป็น สิ่งสำคัญยิ่ง ในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่เข้าไปดำเนินงานพัฒนาเด็กโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน แต่การดำเนินงานนั้นยังอยู่ในลักษณะต่างคนต่างทำ มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน อาทิ กรมการพัฒนาชุมชนจะเน้นในเรื่องความพร้อมของเด็ก กรมอนามัยเน้นในเรื่องอาหาร สุขภาพและอนามัยของเด็ก หรือกรมการศึกษานอกโรงเรียนเน้นในเรื่องการรู้หนังสือ เป็นต้น การดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวทำให้การพัฒนาเด็กไม่ได้ผลเท่าที่ควร กล่าวคือ ไม่สามารถ พัฒนาเด็กได้ครบทุกด้านอย่างกลมกลืน สิ้นเปลืองทั้งงบประมาณและกำลังคน

ในปี พ.ศ. 2533 กรมการพัฒนาชุมชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน และกรมอนามัย โดยการสนับสนุนขององค์การยูนิเซฟ จึงได้ร่วมมือกันในการดำเนินงานพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ซึ่งเน้นการให้พ่อ-แม่ และบุคคลในท้องถิ่น อาทิ ผู้นำท้องถิ่น อาสาสมัครสตรีในหมู่บ้านและ คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน (กนสม.) ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กวัย 0-6

ปี ให้มากที่สุด โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรเอกชนให้การสนับสนุนในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้น

การดำเนินงานที่ผ่านมา จากการติดตามผลของคณะกรรมการจากส่วนกลางและการรายงานผลของคณะกรรมการระดับจังหวัด ได้ผลในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2533 มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย จึงได้ร่วมมือกับองค์การยูนิเซฟในการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวแก่กรมการพัฒนาชุมชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอนามัย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และทบวงมหาวิทยาลัย ให้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ทำงานซ้ำซ้อนในพื้นที่เดียวกันและเพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินงานพัฒนาเด็กโดยครอบครัวต่อไป

เป้าหมายหลัก

เพื่อให้เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี มีสุขภาพอนามัยดีอย่างทั่วถึงและมีพัฒนาการทุกด้านเหมาะสมตามวัย

วัตถุประสงค์

1. พ่อ-แม่ และสมาชิกครอบครัวของเด็กวัย 0-6 ปี มีความรู้และสามารถดูแลสุขภาพอนามัย จัดสภาพแวดล้อม และอบรมเลี้ยงดูให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการตามวัย โดยรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีและจัดขึ้นในชุมชน
2. เด็กวัย 0-6 ปี มีสุขภาพสมบูรณ์ โดยได้รับการตรวจสอบสุขภาพตามมาตรฐานจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัยในครอบครัว และสถานอบรมเลี้ยงดูเด็ก

3. อาสาสมัครหมู่บ้านมีความรู้ สามารถให้คำแนะนำและจัดกิจกรรมร่วมกับพ่อ-แม่ ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัย การจัดสภาพแวดล้อมและอบรมเลี้ยงดูให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการตามวัย

4. เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจในการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนที่จะสมรสและมีบุตร รวมทั้งมีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 0-6 ปี ทั้งในครอบครัวและชุมชนอย่างเหมาะสม

5. เด็กในโรงเรียนประถมศึกษามีความรู้และสามารถสนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูน้องวัย 0-6 ปี ทั้งในครอบครัวและชุมชนอย่างถูกต้อง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ส่วนกลาง

1. กรมการพัฒนาชุมชน
2. กรมการศึกษานอกโรงเรียน
3. กรมอนามัย และสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
4. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
5. มหาวิทยาลัยมหิดล
6. กรมประชาสัมพันธ์

ที่ปรึกษา

1. มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย
2. องค์การยูนิเซฟ

ระดับจังหวัด

1. ที่ทำการพัฒนาชุมชนจังหวัด
2. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

4. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
5. วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น
6. ประชาสงเคราะห์จังหวัด (เฉพาะจังหวัดที่ได้รับการสนับสนุนจาก ซี.ซี.เอฟ.)

ระดับอำเภอ

1. ที่ทำการพัฒนาชุมชนอำเภอ (พัฒนาการอำเภอ จำนวน 13 คน)
2. ผู้ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 13 คน
3. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (สาธารณสุขอำเภอ จำนวน 13 คน)
4. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ (หัวหน้าสำนักงาน จำนวน 13 คน)
5. ประชาสงเคราะห์อำเภอ (เฉพาะอำเภอที่ได้รับการสนับสนุนจาก ซี.ซี.เอฟ.)

ระดับตำบล

1. พัฒนาการ จำนวน 19 คน
2. ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จำนวน 10 คน
3. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล จำนวน 22 คน
4. ครู คปต. (คณะกรรมการพัฒนาชนบทระดับตำบล จำนวน 19 คน)
5. อาสาพัฒนา จำนวน 5 คน
6. ครูในโรงเรียนในหมู่บ้านเป้าหมาย จำนวน 40 คน

ระดับหมู่บ้าน

1. ผู้ประสานงาน จำนวน 20 คน
2. อาสาสมัครหมู่บ้าน จำนวน 432 คน
3. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน จำนวน 300 คน
4. แม่ตัวอย่างที่ผ่านการอบรม จำนวน 40 คน
5. ผู้ดูแลเด็ก (ผดค.) จำนวน 45 คน
6. คณะกรรมการพัฒนาเด็ก (กพค.) จำนวน 90 คน

กลุ่มเป้าหมาย

1. เด็กวัย 0-6 ปี จำนวน 2,200 คน
2. เยาวชน จำนวน 20 หมู่บ้าน ๗ ละ 15 คน รวม 300 คน
3. พ่อ-แม่ และสมาชิกในครอบครัว จำนวน 2,200 คน
4. เด็ก ป.5 - ป.6 ในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 1,200 คน
5. ครูในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 40 คน

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ดำเนินการเป็นพื้นที่เดิมที่มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. และองค์การยูนิเซฟให้การสนับสนุน

คือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ อำเภอดอนตาล และกิ่งอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร อำเภอกุฉินารายณ์ และอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอราชโศก จังหวัดศรีสะเกษ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ภาคเหนือ คือ อำเภอสปปราบ จังหวัดลำปาง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร อำเภอท่าวังผา และกิ่งอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ขั้นเตรียมการปฏิบัติงาน

1.1 ส่วนกลาง

1. จัดตั้งคณะทำงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ประกอบด้วย กรมการพัฒนาชุมชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอนามัย (และสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล และ

กรมประชาสัมพันธ์ โดยมีมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. และองค์การยูนิเซฟเป็นที่ปรึกษา

2. จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญในที่ประชุมใหญ่ จำนวน 2 ครั้ง เพื่อกำหนดมาตรฐานการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็กวัย 0-6 ปี และเสนอสื่อเพื่อการพัฒนาเด็ก มีการประชุมกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 ครั้ง เพื่อกำหนดแบบวัดพฤติกรรม สื่อ เอกสารคู่มือต่าง ๆ เครื่องมือติดตามประเมินผลและวิธีการใช้ ตลอดจนกำหนดหัวข้อกลุ่มสนทนาสำหรับเยาวชนเรื่องการพัฒนาเด็ก 0-6 ปี และการเตรียมตัวเป็นพ่อ-แม่ที่ดี

3. ดำเนินการผลิตสื่อ

4. ดำเนินการสัมมนาคณะทำงานระดับจังหวัด ๆ ละ 10 คน รวม 100 คน เพื่อชี้แจงนโยบายและแนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว รวมทั้งเสนอแนะการใช้สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ส่วนกลางผลิตขึ้น ระยะเวลา 4 วัน

1.2 ระดับจังหวัด

1. จัดตั้ง/ปรับปรุงคณะทำงานระดับจังหวัด/อำเภอ โดยแต่งตั้งผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน สำหรับคณะทำงานชุดนี้ สามารถแต่งตั้งได้ไม่จำกัดจำนวนตามความเหมาะสม

2. ผลิตสื่อและเอกสารคู่มือต่าง ๆ อีก 2/3 ส่วน (ส่วนกลางผลิตให้ 1/3 ส่วน)

3. กำหนดแผนการปฏิบัติงาน

3.1 ประชุมสัมมนา/ประชุมเชิงพัฒนากร ครูอาสาฯ สาธารณสุขตำบล ครู คปต. อาสาพัฒนา ระยะเวลา 3 วัน โดยมีหัวหน้าส่วนราชการอำเภอที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการประชุมในวันแรก และผู้ช่วยนักวิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์การสัมมนาด้วย

3.2 สัมมนาอาสาสมัครหมู่บ้านและผู้ประสานงาน

3.3 ติดตามงานระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับระดับอำเภอ

2. ขั้นเตรียมการและติดตามผล

2.1 ส่วนกลาง

1. สัมมนาอาสาสมัครหมู่บ้าน ๗ ละ 1 คน รวม 20 คน ที่กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้อาสาสมัครหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานดีเด่น หมู่บ้านละ 1 คน มาทัศนศึกษา และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

2. ติดตามการดำเนินงานโดยคณะทำงานจากส่วนกลาง จังหวัดละ

2 ครั้ง/ปี

3. ประชุมสรุปผลการติดตามงานของคณะทำงานจากส่วนกลาง จำนวน 2 ครั้ง ๗ ละ 2 วัน (หลังจากการติดตามงานทุกจังหวัด ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แล้ว)

2.2 ระดับจังหวัด/อำเภอ

1. ให้จังหวัดและ/หรืออำเภอชี้แจงการดำเนินงานแก่คณะกรรมการสภาตำบล กรรมการหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) และผู้นำชุมชน (เช่น กสม. กนสต.) เข้าใจในโครงการและวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน

2. ประชุมพิเศษเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ/ตำบล ประกอบด้วย นักพัฒนาสาธารณสุขตำบล ครูอาสา ครู คปต. และอาสาพัฒนา ระยะเวลา 3 วัน โดยมีหัวหน้าส่วนอำเภอที่เกี่ยวข้องเข้ารับการประชุมพิเศษในวันแรก และในโอกาสเดียวกันนี้ที่อำเภอเดียวกัน ให้วิทยากรจังหวัดอบรมครูในโรงเรียนหมู่บ้านเป้าหมาย เรื่องแผนการสอนสำหรับครูถึงเด็ก และเด็กถึงเด็ก

3. ประชุมพิเศษอาสาสมัครหมู่บ้าน ผู้ประสานงาน ผู้ทำหน้าที่ควบคุม หอกระจายข่าว และผู้นำเยาวชน จำนวน 491 คน ระยะเวลา 3 วัน เรื่องนโยบายและวิธีการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว รวมทั้งวิธีการถ่ายทอดความรู้แก่พ่อ-แม่ เพื่อนำไปพัฒนาการลูกของตนด้วย

ในการดำเนินงานหลังปฐมวัย ให้เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอถ่ายทอดความรู้และวิธีการใช้วัสดุ อุปกรณ์แก่อาสาสมัครหมู่บ้านที่จุดนัดพบ อาทิตย์ละ 1 ครั้ง และให้อาสาสมัครหมู่บ้าน จำนวน 1 คน ถ่ายทอดความรู้และวิธีการใช้แบบฝึกหัดพร้อมอุปกรณ์แก่พ่อ-แม่ ที่จุดนัดพบหรือที่บ้านตามความเหมาะสม อาทิตย์ละ 1 ครั้ง

4. จัดกลุ่มสนทนาสำหรับเยาวชน จำนวน 20 หมู่บ้าน ๗ ละ 5 กลุ่ม เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กวัย 0-6 ปี และการเตรียมตัวเป็นพ่อ-แม่ที่ดี

5. สนับสนุนในการปรับปรุงแหล่งความรู้ในหมู่บ้านเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก โดยครอบครัว จำนวน 20 หมู่บ้าน โดยมีผู้ประสานงานเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมการศึกษาออกรโรงเรียน

6. ผลิตศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของอำเภอ ๗ ละ 1 ศูนย์ รวม 13 ศูนย์ เพื่อให้บริการแก่พ่อ-แม่ ผู้ปกครองที่มีบุตรวัยแรกเกิด - 6 ปี รวมทั้งให้บริการทางวิชาการแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย โดยศูนย์ที่จะประสานงานกับแหล่งความรู้ในหมู่บ้านทุกแห่งถ้ามี

7. จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อมวลชนและบุคลากรต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าว พระเทศน์ การประชุมพบปะกัน โดยมีกรมการศึกษาออกรโรงเรียนเป็นผู้ประสานงานหลัก

8. จัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กในวันนัดพบที่คลินิกตรวจสุขภาพ โดยมีผู้ประสานงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวร่วมกับอาสาสมัครหมู่บ้าน ครูอาสาฯ และเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ/ตำบล เป็นผู้ดำเนินการ และมีสาธารณสุขตำบลเป็นผู้ประสานงานหลัก

9. ประชาสัมพันธ์โครงการและประกาศเกียรติคุณอาสาสมัครที่ปฏิบัติงานเข้มแข็ง

10. ครูในโรงเรียนพื้นที่เป้าหมายดำเนินการสอนเรื่องการเลี้ยงเด็กวัย 0-6 ปี ให้กับเด็กประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 รวมทั้งสอนให้เด็ก ป.5 - 6 รู้จักการผลิตสื่อและ

จัดกิจกรรมให้กับน้องทุกคนในหมู่บ้าน

11. กิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและความต้องการของพื้นที่

ระยะเวลาการดำเนินงาน (พ.ศ. 2533 - 2536)

การติดตามผลและประเมินผล

1. อาสาสมัครหมู่บ้านพบปะพ่อ-แม่ที่บ้านหรือที่จุดนัดพบ อย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง เพื่อติดตามผล และนำหนังสือคู่มือพร้อมแบบฝึกหัดให้พ่อ-แม่เพื่อนำไปศึกษาลูกต่อไป
2. เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ/ตำบล พบอาสาสมัครหมู่บ้านที่จุดนัดพบอาทิตย์ละ 1 ครั้ง เพื่อติดตามผลและนำหนังสือคู่มือพร้อมแบบฝึกหัดให้อาสาสมัครไปให้พ่อ-แม่ ในการนี้เจ้าหน้าที่จะได้สอนเทคนิคและทำความเข้าใจกับอาสาสมัครหมู่บ้านเรื่องหนังสือคู่มือและแบบฝึกหัดต่าง ๆ ผู้ประสานงานรวบรวมรายงานผลจากอาสาสมัครหมู่บ้านให้กับเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ/ตำบล
3. เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ/ตำบล พบปะพ่อ-แม่ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อติดตามผลและสังเกตพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงของเด็ก
4. คณะทำงานระดับจังหวัด พบปะพ่อ-แม่ และอาสาสมัครหมู่บ้านพร้อมเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อติดตามผล สังเกตพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงของเด็ก นำหนังสือคู่มือและแบบฝึกหัดมาให้เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ การรายงานผลเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ/ตำบล รายงานผลต่อคณะทำงานระดับอำเภอเพื่อรวบรวมผลส่งให้คณะทำงานระดับจังหวัด
5. คณะทำงานระดับจังหวัดรวบรวมและสรุปผลข้อมูลส่งให้กับหน่วยงานเจ้าสังกัด ทุก ๆ 4 เดือน
6. คณะทำงานจากส่วนกลางติดตามผลการปฏิบัติงานของจังหวัด อำเภอ และ ตำบล/หมู่บ้าน ทุก ๆ 6 เดือน

7. กรมการพัฒนาชุมชนจะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลผลการรายงานของจังหวัดกับการติดตามผลของคณะทำงานจากส่วนกลาง ส่งให้กับมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. และองค์การยูนิเซฟทุก ๆ 4 เดือน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กอายุแรกเกิด - 6 ปี มีพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีพ่อ-แม่ หรือบุคคลในครอบครัวเป็นหลักสำคัญ ภายใต้การรับผิดชอบของอาสาสมัครหมู่บ้านและคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน และด้วยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและทุกระดับ ในการวางแผนและดำเนินงานเพื่อไปสู่จุดหมายเดียวกัน
2. สามารถกำหนดแนวทางและนโยบาย รวมทั้งรูปแบบของการดำเนินงานพัฒนาเด็กวัยแรกเกิด - 6 ปี ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. เยาวชนมีการเตรียมตัวให้พร้อมที่จะเป็นพ่อ-แม่ที่ดีและมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยแรกเกิด - 6 ปี
4. เด็กในโรงเรียนประถมศึกษามีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 0-6 ปี
5. หมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัดเป้าหมายสามารถเป็นแหล่งความรู้และเป็นจุดตัวอย่างในการขยายผลเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กวัย 0-6 ปีได้

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ รุจิราพรรณ รุ่งรอด
สถานที่เกิด จังหวัดเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน 93/100 รามอินทรา บางเขน กรุงเทพฯ 10220
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน นักวิชาการศึกษา ระดับ 6
สถานที่ทำงาน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน
928 ถนนสุขุมวิท เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2509 มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนสตรีวัดโนทัยพาลย์ จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2511 ปวช. จากโรงเรียนการช่างสตรีพระนครใต้
พ.ศ. 2513 ปวส. จากวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ
พ.ศ. 2514 ป.ม. จากวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
พ.ศ. 2519 วท.บ. (โภชนาวิทยา) จากมหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2537 กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงาน
ตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว เขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทคัดย่อ

ของ

รุจิราพรรณ รุ่งรอด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

พฤษภาคม 2537

การศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว เขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครหมู่บ้านตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ศึกษาความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพ ตลอดจนเพื่อรวบรวมปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้าน

วิธีการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 246 คน ซึ่งปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวในพื้นที่โครงการ 10 จังหวัด โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากจำนวนภาค 2 ภาค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วย แบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติกระทำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC+ ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test)

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. อาสาสมัครหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่สมรสแล้ว ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับชั้นประถมศึกษา มีรายได้เป็นของตนเอง และมีอาชีพทางการเกษตร การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหมู่บ้านส่วนใหญ่ได้รับการคัดเลือกจากกรรมการหมู่บ้าน และการติดต่อจากเจ้าหน้าที่โครงการ อาสาสมัครส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กในหมู่บ้าน
2. ความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร และความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของ

โครงการโดยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยอาสาสมัครหมู่บ้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาสาสมัครหมู่บ้านที่มีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการโดยเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอที่พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ระหว่างเพศชายและเพศหญิง

4. ปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครหมู่บ้านส่วนใหญ่คือ การที่พ่อ-แม่ ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของโครงการ และการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ส่วนข้อเสนอแนะนั้นต้องการให้มีการขยายเวลาและพื้นที่ของโครงการให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน รวมทั้งการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอ

A STUDY OF OPINIONS OF THE VILLAGE VOLUNTEERS WORKING
FOR THE FAMILY - BASED EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT
PROJECT IN THE NORTH AND NORTH-EAST OF THAILAND

AN ABSTRACT

BY

RUJIRAPAN RUNGRAWD

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

May 1994

The purpose of this research was to study the opinions of the village volunteers working for the Family - based Early Childhood Development Project in the North and North-East of Thailand. In addition, basic data of the variables of sex, age, marital status, educational levels, income, and occupation were investigated and compared. And their problems, obstacles and suggestions were also studied.

The samples were 246 village volunteers working for the Family - based Early Childhood Development Project in 10 provinces from two Regions in the North and North-East of Thailand. The method for this study was structured interview using multiple-choices and open-ended questions. The data were statistically analyzed by SPSS/PC+ computer package program in terms of mean, standard deviation and t-test.

Major findings were as follows :

1. Most of the village volunteers were female over 30 years old and married. Most of them had primary education and earned their own income through occupation in agriculture. The village volunteers were selected by the village committee or were approached by the project staff. And the volunteers stated that they participate in the project because they wanted to help the children.

2. The study showed that the subjects' opinion toward their functional role as village volunteers and the performance done by

project staff in the area was at medium level. And they indicated that they followed the project activities at high level.

3. According to the comparison of their role and the activity performance with sex, age, marital status, educational level, income and occupation found that there was no significant difference ($\alpha = .05$) except the comparison between man and woman in the opinion toward project activities performed by provincial and district staff found a significant difference ($\alpha = .05$)

4. Problems and obstacles in performing the tasks of the project were parents or guardians did not pay attention in the importance of Family - based Early Childhood Development, and insufficiency of materials and educational media. They suggested that project duration should be expanded, and the project should cover every village in the Regions. Also, the material should be provided sufficiently.